

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA MIHALA BOBEKA [*MICHAL BOBEK*]
SECINĀJUMI,
sniegti 2021. gada 6. oktobrī¹

Lieta C-348/20 P

Nord Stream 2 AG

pret

Eiropas Parlamentu,

Eiropas Savienības Padomi

Apelācija – Enerģētika – Dabaszāzes iekšējais tirgus – Direktīva (ES) 2019/692 – Direktīvas 2009/73/EK piemērošana gāzes vadiem uz trešām valstīm vai no tām – LESD 263. panta ceturrtā daļa – Privātpersonas *locus standi* – Tiešs skārums – Individuāls skārums – Noteikumi par pierādījumu iesniegšanu Savienības tiesās – Savienības iestāžu iekšējo dokumentu pieņemamība

I. Ievads

1. *Nord Stream 2 AG* (turpmāk tekstā – “apelācijas sūdzības iesniedzēja”) apstrīd Vispārējās tiesas rīkojumu², ar kuru tika noraidīta kā nepieņemama tās prasība saskaņā ar LESD 263. pantu, ar ko lūdz atcelt Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2019/692 (2019. gada 17. aprīlis), ar ko groza Direktīvu 2009/73/EK par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz dabaszāzes iekšējo tirgu (turpmāk tekstā – “apstrīdētais tiesību akts”)³. Apstrīdētā tiesību akta mērķis ir nodrošināt, ka noteikumi, kas piemērojami gāzes pārvades līnijām, kuras savieno divas vai vairākas dalībvalstis, Eiropas Savienībā ir piemērojami arī gāzes pārvades līnijām uz trešām valstīm un no tām⁴. Ar šo rīkojumu Vispārējā tiesa arī lika no lietas materiāliem izņemt dažus dokumentus, ko apelācijas sūdzības iesniedzēja bija iesniegusi tiesvedības laikā.

2. Šajā apelācijas sūdzībā ir izvirzīti divi svarīgi un atšķirīgi procesuāla rakstura jautājumi. Pirmkārt, vai direktīva var *tieši skart* privātpersonu LESD 263. panta izpratnē? Otrkārt, pēc kādiem apsvērumiem būtu jāvadās, izvērtējot rakstveida pierādījumu pieļaujamību, ko puses iesniegušas tiesvedībā Savienības tiesās, it īpaši attiecībā uz Savienības iestāžu iekšējo dokumentu pieņemamību?

¹ Oriģinālvaloda – angļu.

² Rīkojums, 2020. gada 20. maijs, *Nord Stream 2*/Parlaments un Padome (T-526/19, EU:T:2020:210; turpmāk tekstā – “pārsūdzētais rīkojums”).

³ OV 2019, L 117, 1. lpp.

⁴ It īpaši skat. apstrīdētā tiesību akta 3. apsvērumu.

II. Pamatlietas fakti un tiesiskais regulējums

3. Šīs lietas faktiskos apstākļus un juridisko pamatu var apkopot turpinājumā izklāstītajā veidā.
4. Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2009/73/EK (2009. gada 13. jūlijs) par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz dabasgāzes iekšējo tirgu un par Direktīvas 2003/55/EK atcelšanu (turpmāk tekstā – “Gāzes direktīva”)⁵ 1. pantā ir paredzēti kopīgi noteikumi attiecībā uz dabasgāzes uzglabāšanu, pārvadi, piegādi un sadali. Tajā ir paredzētas normas, kas attiecas uz dabasgāzes nozares organizāciju un darbību, piekļuvi tirgum, kritērijiem un procedūrām, ko piemēro, piešķirot atļaujas dabasgāzes pārvadei, sadalei, piegādei un uzglabāšanai, kā arī sistēmu ekspluatācijai.
5. Lai novērstu jebkādu interešu konfliktu starp ražotājiem, piegādātājiem un pārvades sistēmu operatoriem un veicinātu vajadzīgos ieguldījumus un arī jaunienācējiem garantētu piekļuvi tirgum saskaņā ar pārredzamu un efektīvu regulējumu, Gāzes direktīvā ir paredzēta tiklu nošķiršana no ražošanas un piegādes darbībām⁶. It īpaši minētās direktīvas 9. pantā ir noteikts pienākums nošķirt pārvades sistēmas un pārvades sistēmu operatorus⁷. Turklāt Gāzes direktīvā ir arī paredzēts ieviest trešo personu nediskriminējošas piekļuves sistēmu gāzes pārvades un sadales sistēmām, pamatojoties uz publicētajiem tarifiem (32. pants), kas jāapstiprina valsts pārvaldes iestādēm (41. pants).
6. Saskaņā ar Gāzes direktīvas 36. pantu uz nozīmīgākiem jauniem gāzes infrastruktūras objektiem, proti, starpsavienojumiem, SDG un uzglabāšanas iekārtām, pēc lūguma uz noteiktu laiku var neattiecināt dažus pienākumus, kas noteikti šajā direktīvā. Lai gūtu šo atbrīvojumu, tostarp ir jāpierāda, ka ieguldījums veicinās konkurenci gāzes piegādes jomā, uzlabos piegādes drošumu un ka ar ieguldījumu saistītais riska līmenis ir tāds, ka ieguldījums netiktu veikts, ja nebūtu piešķirts atbrīvojums.
7. Apelācijas sūdzības iesniedzēja ir saskaņā ar Šveices tiesību aktiem reģistrēta sabiedrība, kuras vienīgais akcionārs ir Krievijas publiskā akciju sabiedrība *Gazprom*. Tā ir atbildīga par *Nord Stream 2* cauruļvada plānošanu, būvniecību un ekspluatāciju. Šā cauruļvada būvniecība tika sākta 2018. gadā un datumā, kad tika iesniegta apelācija šajā lietā, vēl nebija pabeigta. Tāpat kā *Nord Stream* (tagad zināms kā *Nord Stream 1*) cauruļvads, kura būvniecība tika pabeigta 2012. gadā, arī *Nord Stream 2* cauruļvadu veido divas gāzes pārvades līnijas, kas paredzētas gāzes plūsmas nodrošināšanai starp Viborgu (Krievija) un Lubminu (Vācija).
8. 2019. gada 17. aprīlī, rīkojoties pēc Eiropas Komisijas 2017. gada 8. novembra priekšlikuma, Eiropas Parlaments un Eiropas Savienības Padome pieņēma apstrīdēto tiesību aktu.
9. Saskaņā ar apstrīdētā tiesību akta 3. apsvērumu šīs direktīvas mērķis ir novērst šķēršļus dabasgāzes iekšējā tirgus izveides pabeigšanai, kurus rada fakts, ka līdz tam laikam gāzes pārvades līnijām uz trešām valstīm un no tām netika piemēroti Savienības tirgus noteikumi.

⁵ OV 2009, L 211, 94. lpp.

⁶ Īpaši skat. Gāzes direktīvas 6.–9. apsvērumu.

⁷ Tikla nozaru kontekstā termins “nošķiršana” tiek lietots, lai apzīmētu tādu darbību, kuras var būt pakļautas konkurencei (piemēram, ražošana un piegāde), nošķiršanu no darbībām, kurās konkurence nav iespējama vai nav atļauta (piemēram, transportēšana). Nošķiršanas mērķis ir nepieļaut, ka pārvades sistēmu tiklu operatori dod priekšrocības savām piegādes darbībām, radot neizdevīgus apstākļus neatkarīgiem piegādātājiem.

10. Šajā ziņā Gāzes direktīvas 2. panta 17. punktā, kas grozīts ar apstrīdēto tiesību aktu, ir paredzēts, ka ar jēdzienu “starpsavienojums” ir jāsaprot ne tikai “[ikviena] pārvades līnija, kas šķērso robežu starp dalībvalstīm, lai savienotu attiecīgo dalībvalstu valsts pārvades sistēmas”, bet gan arī “[ikviena] pārvades līnija starp dalībvalsti un trešo valsti līdz dalībvalstu teritorijai vai attiecīgās dalībvalsts teritoriālajai jūrai”.

11. Saskaņā ar Gāzes direktīvas 49.a panta 1. punktu, kas pievienots ar apstrīdēto tiesību aktu, attiecībā uz tām gāzes pārvades līnijām starp dalībvalsti un trešo valsti, kuras pabeigtas pirms 2019. gada 23. maija, dalībvalsts, kurā atrodas šādas pārvades līnijas pirmais pieslēguma punkts šīs dalībvalsts tīklam, ar noteiktiem nosacījumiem var nolemt atkāpties no dažiem Gāzes direktīvas noteikumiem attiecībā uz šādas gāzes pārvades līnijas posmiem, kas atrodas tās teritorijā un teritoriālajā jūrā. Šāda veida izņēmumi ir ierobežoti līdz 20 gadiem, bet tos var atjaunot.

12. Attiecībā uz Gāzes direktīvā izdarīto grozījumu īstenošanu, izmantojot apstrīdēto tiesību aktu, tā 2. pantā ir paredzēts, ka ar dažiem izņēmumiem dalībvalstīm jāievieš normatīvie un administratīvie akti, kas vajadzīgi, lai līdz 2020. gada 24. februārim izpildītu šīs direktīvas prasības, “neskarot nevienu izņēmumu saskaņā ar [Gāzes direktīvas] 49.a pantu”.

III. Tiesvedība Vispārējā tiesā un pārsūdzētais rīkojums

13. Ar 2019. gada 26. jūlija pieteikumu apelācijas sūdzības iesniedzēja cēla prasību Vispārējā tiesā saskaņā ar LESD 263. pantu, lūdzot atcelt apstrīdēto tiesību aktu.

14. Pieteikumā apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvoja, ka apstrīdētā tiesību akta noteiktie mērķi, proti, paplašināt Gāzes direktīvas noteikumu piemērošanu arī importa cauruļvadiem jūrā, lai uzlabotu iekšējā tirgus darbību, vienlaikus pieļaujot atkāpes, lai aizsargātu esošos ieguldījumus, patiesībā nav tā patiesais mērķis. Apelācijas sūdzības iesniedzēja uzskata, ka apstrīdētais tiesību akts tika pieņemts, lai atturētu no *Nord Stream 2* cauruļvada izbūves un nostādītu tā ekspluatāciju neizdevīgākā stāvoklī. Šī tiesību akta likumība, pēc apelācijas sūdzības iesniedzējas domām, ir pārkāpta, pārkāpjot nediskriminācijas, samērīguma un tiesiskās palāvības principu, pārkāpjot būtiskas procesuālās prasības, ļaunprātīgi izmantojot pilnvaras un nesniedzot pamatojumu.

15. Parlaments un Padome attiecīgi 2019. gada 10. un 11. oktobrī izvirzīja iebildi par prasības nepieņemamību. Apelācijas sūdzības iesniedzēja savus apsvērumus par iebildumiem par nepieņemamību iesniedza 2019. gada 29. novembrī, lūdzot Vispārējo tiesu atlikt lēmuma pieņemšanu, līdz tā izlemj lietu pēc būtības, vai – pakārtoti – noraidīt šos pamatus kā nepamatotus.

16. 2019. gada 11. oktobrī Padome saskaņā ar Vispārējās tiesas Reglamenta 130. panta 2. punktu (turpmāk tekstā – “pieteikums lēmuma pieņemšanai par procesuālu jautājumu”) lūdza Vispārējo tiesu: i) izdot rīkojumu, lai daži dokumenti neietilptu lietas materiālos vai attiecībā uz trim apelācijas sūdzības iesniedzējas iesniegtajiem dokumentiem tie tiktu izņemti no lietas materiāliem; un ii) neņemt vērā visus pieteikuma fragmentus un to pielikumus, kuros ir atsauces uz tiem Padomes dokumentiem, kas ir klasificēti kā “Restreint UE/EU Restricted”, apraksta to saturu vai balstās uz tiem. Trīs apelācijas sūdzības iesniedzējas iesniegtie dokumenti, kurus Padome lūdza izņemt, pirmkārt, bija Padomes Juridiskā dienesta 2017. gada 27. septembra

secinājumi⁸ (turpmāk tekstā – “Juridiskā dienesta atzinums” vai “A.14. pielikums”), otrkārt, Ieteikums, ko Komisija iesniedza 2017. gada 9. jūnijā, Padomes lēmumam, ar ko atļauj sākt sarunas par nolīgumu starp Eiropas Savienību un Krievijas Federāciju par *Nord Stream 2* cauruļvada ekspluatāciju (turpmāk tekstā – “Ieteikums” vai “O.20. pielikums”), un, treškārt, 2017. gada 12. jūnija sarunu direktīvas, kas pievienotas ieteikumam (turpmāk tekstā – “Sarunu direktīvas”).

17. 2019. gada 4. novembrī apelācijas sūdzības iesniedzēja iesniedza savus apsvērumus par pieteikumu lēmuma pieņemšanai par procesuālu jautājumu un lūdza Vispārējo tiesu noraidīt šo pieteikumu.

18. 2019. gada 29. novembrī apelācijas sūdzības iesniedzēja arī lūdza Vispārējo tiesu saskaņā ar Vispārējās tiesas Reglamenta 88. pantu pieņemt procesa organizatorisko pasākumu vai, ja nepieciešams, izmeklēšanas pasākumu, prasot atbildētājiem uzrādīt dažus Padomes rīcībā esošus dokumentus (turpmāk tekstā – “lūgums par procesa organizatorisko pasākumu”). Šis lūgums attiecās uz šo dokumentu *nerediģētu* versiju sagatavošanu, jo Padome jau bija darījusi pieejamu to rediģēto versiju pēc tam, kad apelācijas sūdzības iesniedzējas darbinieks bija pieprasījis piekļuvi saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 1049/2001⁹. Šajā kontekstā apelācijas sūdzības iesniedzēja savam pieprasījumam pievienoja divas nerediģētas pieprasīto dokumentu versijas, kuras tā iepriekš bija ieguvusi, – noteiktas Vācijas valdības piezīmes par apstrīdētā tiesību akta priekšlikumu (turpmāk tekstā – “nerediģētie Vācijas dokumenti” vai “M.26. un M.30. pielikums”).

19. 2020. gada 17. janvārī Parlaments un Padome iesniedza savus apsvērumus par lūgumu par procesa organizatorisko pasākumu. Tostarp Padome lūdza no lietas materiāliem izņemt M.26. un M.30. pielikumu.

20. 2020. gada 20. maijā Vispārējā tiesa pieņēma pārsūdzēto rikojumu. Pārsūdzētā rikojuma rezolutīvā daļa ir šāda:

- “1) Izņemt no lietas materiāliem dokumentus, kurus *Nord Stream 2 AG* iesniegusi kā A.14. un O.20. pielikumu, un neņemt vērā prasības pieteikuma un pielikumu teksta daļas, kurās ir sniegti izvilkumi no šiem dokumentiem.
- 2) Pārējā daļā Eiropas Savienības Padomes iesniegto pieteikumu par procesa jautājumu noraidīt.
- 3) Izņemt no lietas materiāliem dokumentus, kurus *Nord Stream 2* iesniegusi kā M.26. un M.30. pielikumu.
- 4) Prasību noraidīt kā nepieņemamu.
- 5) Nav jālemj par pieteikumiem par iestāšanos lietā, kurus iesniedza Igaunijas Republika, Latvijas Republika, Lietuvas Republika, Polijas Republika un Eiropas Komisija.
- 6) *Nord Stream 2* atlīdzina Eiropas Parlamenta un Padomes tiesāšanās izdevumus, izņemot tos, kas saistīti ar pieteikumiem par iestāšanos lietā.

⁸ Šo secinājumu nosaukums ir “Ieteikums Padomes lēmumam, ar ko atļauj sākt sarunas par nolīgumu starp Eiropas Savienību un Krievijas Federāciju par *Nord Stream 2* cauruļvada ekspluatāciju – Kompetenču sadale un ar to saistītie juridiskie jautājumi”.

⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (2001. gada 30. maijs) par publisku piekļuvi Eiropas Parlamenta, Padomes un Komisijas dokumentiem (OV 2001, L 145, 43. lpp.).

- 7) *Nord Stream 2*, Parlaments un Padome, kā arī Igaunijas Republika, Latvijas Republika, Lietuvas Republika, Polijas Republika un Komisija sedz savus tiesāšanās izdevumus saistībā ar pieteikumiem par iestāšanos lietā paši.”

IV. Par tiesvedību Tiesā

21. Apelācijas sūdzībā Tiesā, kas iesniegta 2020. gada 28. jūlijā, apelācijas sūdzības iesniedzēja lūdz Tiesu:

- atcelt pārsūdzēto rīkojumu, it īpaši rezolutīvās daļas 1), 3), 4) un 6) punktu;
- ciktāl Tiesa uzskatīs, ka tiesvedības stadija to pieļauj, noraidīt iebildi par nepieņemamību, atzīt prasību par pieņemamu un nodot lietu atpakaļ Vispārējai tiesai lietas izspriešanai pēc būtības vai – pakārtoti – atzīt, ka apstrīdētais tiesību akts tieši skar apelācijas sūdzības iesniedzēju, un nodot lietu atpakaļ Vispārējai tiesai, lai tā lemtu par individuālo skārumu vai atliktu šo jautājumu līdz lietas izspriešanai pēc būtības; un
- piespriest Padomei un Parlamentam atlīdzināt apelācijas sūdzības iesniedzējas tiesāšanās izdevumus, tostarp tos, kas radušies tiesvedībā Vispārējā tiesā.

22. Savukārt Padome un Parlaments (turpmāk tekstā – “atbildētāji”) lūdz Tiesu noraidīt apelācijas sūdzību un piespriest apelācijas sūdzības iesniedzējai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

23. Igaunijas, Latvijas un Polijas valdības (turpmāk tekstā – “personas, kas iestājušās lietā”), kurām bija atļauts iestāties lietā, lai atbalstītu atbildētāju prasījumus, iesniedza savus apsvērumus. Apelācijas sūdzības iesniedzēja iesniedza atbildi uz šiem apsvērumiem.

24. 2021. gada 25. janvārī apelācijas sūdzības iesniedzēja iesniedza atbildi, un 2021. gada 5. martā atbildētāji iesniedza repliku.

25. 2021. gada 16. jūlijā saskaņā ar lūgumu par procesa organizatorisko pasākumu, ko tiesnesis ziņotājs un ģenerāladvokāts pieņēma saskaņā ar Tiesas Reglamenta 62. panta 1. punktu, apelācijas sūdzības iesniedzēja iesniedza Tiesai dokumentus, ko tā iepriekš bija iesniegusi Vispārējā tiesā kā A.14., O.20., M.26. un M.30. pielikumu (turpmāk tekstā – “attiecīgie pielikumi”).

V. Vērtējums

26. Apelācijas sūdzības iesniedzēja izvirza divus pamatus. Ar pirmo pamatu tiek apstrīdēts Vispārējās tiesas konstatējums par tieša skāruma neesamību. Otrais pamats attiecas uz Vispārējās tiesas lēmumu attiecībā uz dokumentiem, kas izņemti no lietas materiāliem.

27. Šajos secinājumos tiks aplūkots katrs no abiem apelācijas pamatiem tādā secībā, kādā tos iesniedz apelācijas sūdzības iesniedzēja. Līdz ar to vispirms izskatīšu Vispārējās tiesas secinājumus par to, vai apstrīdētais tiesību akts tieši skar apelācijas sūdzības iesniedzēju (A). Otrkārt, pārskatīšu Vispārējās tiesas lēmumu par dažiem apelācijas sūdzības iesniedzējas iesniegtajiem dokumentiem un informāciju (B).

A. Pirmais pamats – tiešs skārums

28. Ar pirmo apelācijas sūdzības pamatu, kas vērsts pret pārsūdzētā rīkojuma 102.–124. punktu, apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvo, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, interpretējot un piemērojot prasību par tiešu skārumu un līdz ar to konstatējot, ka apelācijas sūdzības iesniedzējai nebija tiesību apstrīdēt apstrīdēto tiesību aktu. Pirmais pamats ir sadalīts divās daļās.

1. Lietas dalībnieku argumenti

29. Pirmā pamata *pirmajā daļā* apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvo, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, galvenokārt balstoties uz faktu, ka apstrīdētais tiesību akts ir *direktīva*, lai secinātu, ka tas tieši neietekmē tās stāvokli. Apelācijas sūdzības iesniedzēja uzskata, ka no pastāvīgās judikatūras izriet, ka LESD 263. panta izpratnē svarīgs ir tiesību akta saturs, nevis tā forma. Šajā ziņā apelācijas sūdzības iesniedzēja norāda uz vairākām lietām, kurās Savienības tiesas ir atzinušas prasības par direktīvu atcelšanu par pieņemamām.

30. Pirmā pamata *otrajā daļā* apelācijas sūdzības iesniedzēja pārmet Vispārējai tiesai, ka tā ir secinājusi, ka apstrīdētais tiesību akts atstāj valsts iestādēm rīcības brīvību, īstenojot apstrīdētā tiesību akta noteikumus, attiecībā uz: i) Gāzes direktīvas 9. pantā paredzētajiem nošķiršanas pienākumiem, ii) Gāzes direktīvas 36. pantā noteikto atbrīvojuma režīmu un iii) atkāpes režīmu, kas noteikts Gāzes direktīvas 49.a pantā. Apelācijas sūdzības iesniedzēja uzskata, ka Vispārējā tiesa nav novērtējusi, vai apstrīdētais tiesību akts šajā ziņā atstāj dalībvalstīm *patiesu* rīcības brīvību. Visbeidzot apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvo, ka Vispārējā tiesa nav pārbaudījusi, vai noteikumi par trešo personu piekļuvi (Gāzes direktīvas 32. pants) un tarifu regulējumu (Gāzes direktīvas 41. pants) ietekmē tās tiesisko stāvokli.

31. Savukārt atbildētāji, kurus atbalsta visas personas, kas iestājušās lietā, aizstāv Vispārējās tiesas argumentāciju, lai izslēgtu tiešu skārumu. Šīs personas it īpaši uzsver, ka direktīva *pēc definīcijas* nevar radīt juridiskas sekas privātpersonām, ja tā nav transponēta valsts tiesību aktos. Šie lietas dalībnieki arī apgalvo, ka apstrīdētā tiesību akta īpašie noteikumi, uz kuriem atsaucas apelācijas sūdzības iesniedzēja, nevarēja tieši ietekmēt šo sabiedrību, ņemot vērā faktu, ka, lai sāktu darbību, tiem bija nepieciešami valsts īstenošanas pasākumi.

2. Vērtējums

32. Saskaņā ar LESD 263. panta ceturto daļu fiziskas vai juridiskas personas celta prasība par tiesību aktu, kas nav adresēts šai personai, var būt pieņemama divos gadījumos. Pirmkārt, persona var celt prasību, ja tiesību akts šo personu skar tieši un individuāli. Otrkārt, attiecīgā persona var celt prasību par reglamentējošu aktu, kas neietver īstenošanas pasākumus, ja tas šo personu skar tieši.

33. Puses nav vienisprātis par to, ka apstrīdētais tiesību akts nav “normatīvs akts” LESD 263. panta izpratnē, bet gan leģislatīvs akts¹⁰. Tādējādi apelācijas sūdzības iesniedzējas stāvoklis ir jāpārbauda saskaņā ar pirmo scenāriju, kas minēts iepriekšējā punktā, proti, apelācijas sūdzības iesniedzējas

¹⁰ Skat. arī pārsūdzētā rīkojuma 82. punktu.

Vispārējā tiesā iesniegtā prasība ir pieņemama, ja apstrīdētais tiesību akts skar šo sabiedrību gan *tieši*, gan *individuāli*. Tā kā Vispārējā tiesa nonāca pie secinājuma, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja nav skarta tieši, tā neturpināja izskatīt jautājumu, kas attiecas uz individuālu skārumu.

34. Nākamajās iedaļās vispirms paskaidrošu, kāpēc uzskatu, ka pārsūdzētajā rīkojumā minētie iemesli nav pārliecinoši. Šos iemeslus var iedalīt divās grupās: sistēmiski, abstraktāki un teorētiskāki (a) un tādi, kas saistīti ar apelācijas sūdzības iesniedzējas īpašo situāciju (b). Pēc tam paskaidrošu, kā Vispārējā tiesa nav ņēmusi vērā dažus apelācijas sūdzības iesniedzējas izvirzītos argumentus (c). No iepriekš minētā secinu, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, interpretējot un piemērojot LESD 263. panta ceturto daļu attiecīgajai situācijai.

a) *Apstrīdētais tiesību akts ir direktīva, un tāpēc privātpersona to nevar apstrīdēt*

35. Vispārējās tiesas pirmais iemesls ir saistīts ar sistēmiskiem apsvērumiem, proti, apstrīdētais tiesību akts nevar tieši skart apelācijas sūdzības iesniedzēju, jo tā ir *direktīva*.

36. Pārsūdzētā rīkojuma attiecīgie fragmenti ir šādi: direktīva “pati par sevi nevar radīt pienākumus privātpersonai, un tā tad valsts iestādes, vēršoties pret operatoriem, nevar atsaukties uz direktīvu pašu par sevi, ja šīs iestādes iepriekš nav pieņēmušas minētās direktīvas transponēšanas pasākumus. [...] Tādējādi neatkarīgi no jautājuma, vai apstrīdētās direktīvas noteikumi ir skaidri un pietiekami precīzi, tie – pirms valsts transponēšanas pasākumu noteikšanas un neatkarīgi no šīs noteikšanas – nevar tieši vai nepastarpināti radīt [apelācijas sūdzības iesniedzējai] pienākumus un līdz ar to ietekmēt tās tiesisko stāvokli LESD 263. panta ceturtais daļas nozīmē. [...] [Turklāt] apstrīdētā direktīva – pati par sevi un kopš tās stāšanās spēkā – nerada nepastarpinātas un konkrētas sekas attiecībā uz tādu uzņēmēju kā [apelācijas sūdzības iesniedzēja] tiesisko stāvokli, katrā ziņā ne pirms tās 2. panta 1. punktā paredzētā transponēšanas termiņa beigām”¹¹.

37. Es uzskatu, ka Vispārējās tiesas argumentācija šajā jautājumā ir nepareiza.

38. Vispirms Vispārējās tiesas paziņojumus diez vai var saskaņot ar judikatūru, kas minēta iepriekš pārsūdzētajā rīkojumā, saskaņā ar kuru tikai fakts, ka privātpersona iesniedz prasību atcelt direktīvu, nav pietiekams pamats atzīt šādu prasību par nepieņemamu. Vispārējā tiesa piebilda, ka prasība tādējādi ir pieņemama, ja *direktīva* skar pieteikuma iesniedzēju tieši un individuāli vai ja tā ir normatīvs akts, kas viņu skar tieši un neietver īstenošanas pasākumus¹².

39. Es piekrītu šiem principiem. Tomēr tie ir pretrunā Vispārējās tiesas apgalvojumiem, kas izklāstīti šo secinājumu 36. punktā. Patiesi, tas, ko norāda pirmās instances tiesa, izslēdz atsevišķu pieteikuma iesniedzēju tiesības apstrīdēt *jebkuru* direktīvu. Attiecībā uz šāda veida darbību nekad nevarētu konstatēt tiešu skārumu, jo pēc definīcijas *visas* direktīvas i) pieprasa zināmu

¹¹ Apstrīdētā rīkojuma 106.–108. punkts.

¹² Pārsūdzētā rīkojuma 78. un 79. punkts.

transponēšanas pasākumu, ii) pirms transponēšanas nevar uzlikt pienākumus privātpersonām un uz tām var atsaukties valsts iestādes¹³. Pēdējais no minētajiem aspektiem vēl jo vairāk atbilst patiesībai pirms direktīvā transponēšanai paredzētā termiņa beigām.

40. Tomēr neuzskatu, ka konceptuāli ir iespējams tieši pielīdzināt *tiešu skārumu tiešai ietekmei*. Lai gan abiem jēdzieniem ir noteiktas līdzīgas iezīmes, tie tomēr ir ontoloģiski atšķirīgi un kalpo atšķirīgiem mērķiem. LESD 263. panta ceturtajā daļā nav noteikts, ka apstrīdētajam aktam jābūt tiešai iedarbībai, nemaz nerunājot par to, ka iestādes to var ierosināt pret privātpersonām. Ar šo normu tiek tikai pieprasīts, lai apstrīdētais akts radītu “tiesiskas sekas trešām personām”.

41. Pēdējais no minētajiem jēdzieniem tomēr ir atšķirīgs un kopumā loģiski ir daudz plašāka kategorija nekā tiešā ietekme. Kā noteikts judikatūrā, LESD 263. panta ceturtajā daļā izklāstītajam nosacījumam, ka lēmumam, par kuru tiek celta prasība, ir tieši jāattiecas uz fizisku vai juridisku personu, ir jāizpilda divi kumulatīvi kritēriji. Pirmkārt, apstrīdētajam tiesību aktam ir *tieši jāietekmē* privātpersonas tiesiskais stāvoklis. Otrkārt, tas nedrīkst atstāt *ricības brīvību* saviem adresātiem, kuriem ir uzticēts to īstenot, jo šāda īstenošana ir pilnīgi automātiska un izriet tikai no Savienības noteikumiem, nepiemērojot citus starposma noteikumus¹⁴.

42. Izskatāmajā lietā apstrīdētais tiesību akts var *radīt juridiskas sekas*, paplašinot Gāzes direktīvas noteikumu piemērošanas jomu, attiecinot tos uz situācijām un adresātiem, kurus tie iepriekš nebija iekļāvuši. Tāpat ir skaidrs, ka šī paplašinājuma rezultātā apelācijas sūdzības iesniedzējas *tiesiskais stāvoklis* tiek *mainīts*, proti, tās darbībām ir kļuvis piemērojams detalizēts noteikumu kopums, kas reglamentē tās darbību. Lietas būtība ir patiešām tajā, vai šīs apelācijas sūdzības iesniedzējas nostājas izmaiņas izriet tieši no apstrīdētā tiesību akta vai, tieši otrādi, tā var rasties, tikai pieņemot valsts īstenošanas pasākumus.

43. Šajā ziņā šo secinājumu 41. punktā minētā judikatūra būtībā nozīmē, ka, lai pastāvētu tiešs skārums, apstrīdētā akta juridiskās sekas ir jāizraisa pašam aktam *automātiski*, bez nepieciešamības, lai vēlāk Eiropas Savienība vai dalībvalsts pieņemtu citus aktus. Līdz ar to nosacījums par tiešu ietekmi ir izpildīts, ja var konstatēt *tiešas cēloņsakarības* pastāvēšanu starp apstrīdēto Savienības aktu un pieteikuma iesniedzējas tiesiskā stāvokļa izmaiņām. Tieša skārums nosacījums nav izpildīts, ja ir notikusi kāda papildu iejaukšanās no Savienības iestāžu vai valsts iestāžu puses, kas var izjaukt šo cēloņsakarību¹⁵.

44. Svarīgi ir tas, ka šo novērtējumu nevar veikt abstrakti, balstoties tikai uz apstrīdētās darbības veidu. Tam ir jāpārbauda it īpaši apstrīdētā tiesību akta mērķis, saturs, piemērošanas joma, būtība un juridiskais un faktiskais konteksts, kādā šis pasākums ir pieņemts¹⁶. Kā nesen izteicās

¹³ Tā tas noteikti ir vispārējā principa līmenī; praksē tomēr – pat pirms transponēšanas vai tās neveikšanas – direktīvas var i) radīt bloķējošu ietekmi uz valsts iestādēm, kas var negatīvi ietekmēt privātpersonas, – spriedums, 1997. gada 18. decembris, *Inter-Environnement Wallonie* (C-129/96, EU:C:1997:628, 35.–50. punkts); vai ii) radīt nejausās sekas trešām personām – spriedumi, 2004. gada 7. janvāris, *Wells* (C-201/02, EU:C:2004:12, 54.–61. punkts), un 1996. gada 30. aprīlis, *CIA Security International* (C-194/94, EU:C:1996:172, 40.–55. punkts); vai iii) novest pie valsts tiesību aktu interpretācijas saskaņā ar šādu direktīvu, kas var kaitēt privātpersonai, – skat., piemēram, spriedumu, 2016. gada 19. aprīlis, *DI* (C-441/14, EU:C:2016:278, 31. punkts un tajā minētā judikatūra).

¹⁴ Spriedums, 2018. gada 6. novembris, *Scuola Elementare Maria Montessori*/Komisija, Komisija/*Scuola Elementare Maria Montessori* un Komisija/*Ferracci* (no C-622/16 P līdz C-624/16 P, EU:C:2018:873, 42. punkts un tajā minētā judikatūra). Mans izcēlums.

¹⁵ Skat. – ar atsaucēm uz attiecīgo judikatūru un tiesību zinātnieku viedokli – manus secinājumus lietā *Région de Bruxelles-Capitale* /Komisija (C-352/19 P, EU:C:2020:588, 48. punkts).

¹⁶ Šajā ziņā skat. tostarp spriedumu, 2021. gada 22. jūnijs, *Venecuēla*/Padome (C-872/19 P, EU:C:2021:507, 66. punkts).

ģenerālvokāts Dž. Hogans [*G. Hogan*], pārbaudot tiesību akta ietekmi uz fiziskas vai juridiskas personas tiesisko stāvokli, Savienības tiesas ir pieņēmušas “holistisku un pragmatisku pieeju, [kas] dod priekšroku būtībai, nevis formai”¹⁷.

45. Šie principi ir piemērojami *jebkuram* Savienības aktam, ko var apstrīdēt Savienības tiesās, neatkarīgi no tā formas un neatkarīgi no tā nosaukuma vai piestiprinātās etiķetes. Kā Savienības tiesas ir pastāvīgi norādījušas, “šādu aktu vai lēmumu pieņemšanas formai principā *nav nozīmes*” attiecībā uz jautājumu, vai tos var apstrīdēt prasībā atcelt tiesību aktu¹⁸. Patiesi, lai noteiktu, vai apstrīdētais akts rada saistošas juridiskas sekas LESD 263. panta izpratnē, “ir jāņem vērā šī akta būtība un jāizvērtē minētās sekas, ņemot vērā tādus objektīvus kritērijus kā šī akta saturs, vajadzības gadījumā ņemot vērā tā pieņemšanas kontekstu, kā arī iestādes, kas to ir pieņēmusi, pilnvaras”¹⁹.

46. Līdz ar to fakts, ka apstrīdētais tiesību akts ir *direktīva*, neizslēdz to, ka tas var tieši skart apelācijas sūdzības iesniedzēju.

47. Ņemot vērā šīs likumdošanas formas īpašās iezīmes saskaņā ar LESD 288. pantu, ir taisnība, ka būs ļoti reti gadījumi, kad kāds direktīvas noteikums attiecībā uz privātpersonu atbilstu tieša skāruma prasībai. Tomēr *ļoti reti* ir kategorija, kas atšķiras no *sistemātiskas izslēgšanas*, kā to varētu secināt Vispārējā tiesa. Ja ir jāievēro Tiesas šķērsvirziena diktāts, ka būtība ir svarīgāka par formu²⁰, tad izvēlētais Savienības tiesību avota veids *in abstracto* un pats par sevi nevar noteikt tā būtības raksturu. Patiesi, pastāvīgā judikatūra ir apstiprinājusi – nevar izslēgt iespēju, ka daži direktīvas noteikumi skar konkrētu privātpersonu²¹.

48. Šajā ziņā nav nozīmes faktam, ka dažas apstrīdētā tiesību akta sekas nebija radušās brīdī, kad apelācijas sūdzības iesniedzēja cēla prasību, jo tā transponēšanas termiņš vēl nebija beidzies. Saskaņā ar judikatūru tas, ka tiesību akta iedarbība īstenojas tikai šajā pašā tiesību aktā noteiktā vēlākā datumā, nav šķērslis tam, ka šim tiesību aktam uz personu varētu būt tieša ietekme²².

49. Galu galā, ja ņemtu vērā Vispārējās tiesas argumentāciju šajā ziņā, gandrīz nevienu direktīvu nekad nevarētu apstrīdēt Savienības tiesās. Dalībvalstīm dotais transponēšanas termiņš praktiski vienmēr ir garāks par divu mēnešu termiņu tiesvedības sākšanai, kas paredzēts LESD 263. panta sestajā daļā²³. Vispārējās tiesas pieeja faktiski ir pretrunā dažādiem Savienības tiesu lēmumiem, kuros apelācija pret direktīvu tika atzīta par pieņemamu, lai gan tā tika iesniegta *pirms* direktīvas transponēšanas termiņa beigām²⁴.

¹⁷ Skat. ģenerālvokāta Dž. Hogana secinājumus lietā Venecuēla/Padome (C-872/19 P, EU:C:2021:37, 105. punkts).

¹⁸ Skat. spriedumus, 1981. gada 11. novembris, *IBM/Komisija* (60/81, EU:C:1981:264, 9. punkts), un 2006. gada 12. septembris, *Reynolds Tobacco u.c./Komisija* (C-131/03 P, EU:C:2006:541). Mans izcēlums. Pavisam nesen šajā ziņā skat. spriedumus, 2019. gada 31. janvāris, *International Management Group/Komisija* (C-183/17 P un C-184/17 P, EU:C:2019:78, 51. punkts), un 2020. gada 2. septembris, *ENIL Brussels Office u.c./Komisija* (T-613/19, nav publicēts, EU:T:2020:382, 25. punkts).

¹⁹ Šajā nozīmē starp daudziem citiem spriedumiem skat. spriedumus, 2018. gada 20. februāris, Beļģija/Komisija (C-16/16 P, EU:C:2018:79, 32. punkts un tajā minētā judikatūra), un 2020. gada 9. jūlijs, Čehijas Republika/Komisija (C-575/18 P, EU:C:2020:530, 47. punkts). Mans izcēlums.

²⁰ Tāda pati pieeja tiek piemērota arī citiem jautājumiem, piemēram, apstrīdama akta esamībai saskaņā ar LESD 263. pantu, – skat., piemēram, spriedumu, 2018. gada 20. februāris, Beļģija/Komisija (C-16/16 P, EU:C:2018:79, 19. punkts).

²¹ Skat. tostarp spriedumus, 2009. gada 7. oktobris, *Vischim/Komisija* (T-420/05, EU:T:2009:391, 67., 78. un 79. punkts); 2009. gada 7. oktobris, *Vischim/Komisija* (T-380/06, EU:T:2009:392, 57.–59. punkts); un 2010. gada 2. marts, *Arcelor/Parlaments un Padome* (T-16/04, EU:T:2010:54, 94. punkts un tajā minētā judikatūra).

²² Skat. tostarp spriedumu, 2015. gada 25. septembris, *PPG un SNF/ECHA* (T-268/10 RENV, EU:T:2015:698, 47. punkts un tajā minētā judikatūra).

²³ Skat. arī Vispārējās tiesas Reglamenta 58.–60. pantu.

²⁴ Skat. tostarp rīkojumu, 2006. gada 13. oktobris, *Vischim/Komisija* (T-420/05 RII, EU:T:2006:304, 33. punkts).

50. Visbeidzot jāsniedz dažas noslēguma piezīmes saistībā ar pārsūdzētā rīkojuma 108. un 109. punktā izteiktajiem apgalvojumiem.

51. No vienas puses, Vispārējā tiesa konstatēja, ka apelācijas sūdzības iesniedzējas minētās juridiskās sekas nav pietiekamas, lai konstatētu tiešu skārumu. Tās ir “jebkurā gadījumā vienkāršs [apelācijas sūdzības iesniedzējas] izvēles rezultāts attīstīt un saglabāt savu darbību Eiropas Savienības teritorijā”. Tomēr es nesaprotu, kāpēc sabiedrībai nevajadzētu ļaut apstrīdēt Savienības tiesību pasākumu, kas ietekmē tās stāvokli, tikai tā iemesla dēļ, ka tā teorētiski varētu pārcelties uz valsti ārpus Savienības, tādējādi izvairīties no iekšējā tirgus noteikumu piemērošanas. LESD 263. pantā noteikts, ka aktam, lai to varētu apstrīdēt, ir jārada tiesiskas sekas, nevis “neizbēgamas” tiesiskas sekas.

52. Tostarp Vispārējās tiesas paziņojumu diez vai var saskaņot ar tiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību, kas Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – “Harta”) 47. pantā ir nodrošināta “ikvienam” (un ne tikai fiziskām un juridiskām personām, kuras ir “spiestas” palikt Savienībā), un ar brīvību veikt uzņēmējdarbību un tiesībām uz īpašumu, kas attiecīgi atzītas Hartas 16. un 17. pantā. Ja Vispārējās tiesas argumentāciju novirzītu uz galējībām, praktiski neviena sabiedrība nekad nevarētu apstrīdēt Savienības tiesību aktu – uzņēmumi principā vienmēr var pārvietoties ārpus Eiropas Savienības.

53. Vispārējās tiesas minētā judikatūra šajā jautājumā nešķiet atbilstoša. Minētā lieta – *Air Transport Association of America* u.c. – neattiecas uz tādu procedūras jautājumu, kāds ir izvirzīts šajā tiesvedībā (prasības atcelt tiesību aktu pieņemamība privātpersonai), bet gan uz jautājumu pēc būtības (Eiropas Savienības spēja pieņemt tiesību aktus, kuriem dažu sabiedrību ieskatā ir kāda ekstrateritoriāla ietekme)²⁵. Iespējams, lietderīgāk, Savienības tiesas ir skaidri norādījušas, ka tiešu skārumu neizslēdz fakts, ka pieteikuma iesniedzējas tiesiskā stāvokļa ietekme ar attiecīgo Savienības tiesību aktu ir saistīta arī ar noteiktām ekonomiskās izvēles izdarītajām sekām²⁶, vai ka pieteikuma iesniedzēja varētu izvairīties no sekām, kas izriet no Savienības tiesību akta apstrīdēšanas, rīkojoties dažādos veidos²⁷.

54. No otras puses, Vispārējā tiesa pārsūdzētā rīkojuma 109. punktā ir norādījusi, ka “pieņemt [apelācijas sūdzības iesniedzējas] viedokli, ka apstrīdētās direktīvas stāšanās spēkā ir tieši ietekmējusi tās tiesisko stāvokli, pamatojoties uz to, ka tās [*Nord Stream 2* cauruļvads] citādi būtu ārpus Direktīvas 2009/73 materiālās piemērošanas jomas, nozīmētu uzskatīt, ka katru reizi, kad Eiropas Savienība pieņem jaunus tiesību aktus noteiktā jomā, uzliekot uzņēmējiem saistības, kas uz tiem iepriekš neattiecās, šie tiesību akti, pat ja tie tiktu pieņemti direktīvas veidā un saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru, obligāti tieši ietekmētu šos uzņēmējus LESD 263. panta ceturtās daļas izpratnē”. Vispārējā tiesa piebilda, ka šāda nostāja būtu pretrunā LESD 288. panta formulējumam, saskaņā ar kuru direktīvās ir paredzēti valstu īstenošanas pasākumi.

²⁵ Spriedums, 2011. gada 21. decembris (C-366/10, EU:C:2011:864, 127. un 128. punkts).

²⁶ Šajā nozīmē skat. spriedumus, 2008. gada 13. marts, Komisija/*Infront WM* (C-125/06 P, EU:C:2008:159, 41.–64. punkts); 2005. gada 15. decembris, *Infront WM*/Komisija (T-33/01, EU:T:2005:461, 114.–150. punkts), un 2011. gada 25. oktobris, *Microban International* un *Microban (Europe)*/Komisija (T-262/10, EU:T:2011:623, 28. punkts).

²⁷ Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2021. gada 22. jūnijs, Venecuēla/Padome (C-872/19 P, EU:C:2021:507, 71. punkts).

55. Jau iepriekš paskaidroju, kāpēc direktīvas principā nav izslēgtas no apstrīdēšanas saskaņā ar LESD 263. panta ceturto daļu, tāpēc man nav jāatkārto savi argumenti šajā ziņā. Tikai piebilde, ka Vispārējās tiesas nostāja nozīmētu arī to, ka neprivileģēto pieteikuma iesniedzēju tiesības prasīt atcelt kādu kaitējošu tiesību aktu saskaņā ar LESD 263. pantu Savienības iestādes varētu viegli ignorēt, izdevīgi pieņemot šo tiesību aktu kā “direktīvu”²⁸.

56. Līdz ar to Vispārējās tiesas ieteikumu, ka privātiem pieteikuma iesniedzējiem būtu pārāk viegli apstrīdēt Savienībā tiesību aktus, ja tiktu pieņemts apelācijas sūdzības iesniedzējas arguments par tiešu skārumu, var kļūst, atgādinot atšķirību starp jēdzienu “tiešs skārums” un “individuāls skārums”. Šīs divas prasības, kas, protams, ir kumulatīvas, LESD 263. panta ceturtais daļas kontekstā ir atšķirīgas. Tiešs skārums ir paredzēts, lai pārbaudītu, vai pieteikuma iesniedzējas stāvoklis tiek *nepastarpināti* ietekmēts. Individuāls skārums ir paredzēts, lai noteiktu, vai pieteikuma iesniedzēju *skar īpaši apstākļi*, kas to atšķir no citām personām, kuras arī var tikt ietekmētas.

57. Tādējādi pēdējā kritērija izpilde – kas, vienkāršoti sakot, prasa, lai prasītāja būtu tādā stāvoklī, kas ir līdzvērtīgs pasākuma adresāta situācijai²⁹, – izslēdz tādu situāciju, no kādas baidījās Vispārējā tiesa. Patiesi, jauni tiesību akti (vai tie būtu sagatavoti regulas vai direktīvas veidā) var ietekmēt vairākus uzņēmējus. Tomēr tikai tos, kas atbilst stingrajai “*Plaumann* formulai”³⁰, var atzīt par tādiem, kas atbilst LESD 263. panta ceturtajai daļai. Tādējādi risks radīt *actio popularis* pret Savienības tiesību aktiem, uz ko atsaucas Vispārējā tiesa, ir acīmredzami nevietā.

58. Rezumējot – manuprāt, apelācijas sūdzības iesniedzējas pirmā pamata pirmā daļa ir pamatota. Tomēr ar šo konstatējumu vien nepietiek, lai atceltu pārsūdzēto rīkojumu. Patiesi, kā minēts iepriekš, Vispārējās tiesas secinājums par tieša skāruma trūkumu ir balstīts arī uz citiem iemesliem.

b) Dalībvalstu iestādēm bija rīcības brīvība, transponējot attiecīgos direktīvas noteikumus

59. Otrais iemeslu kopums, ko Vispārējā tiesa norādījusi, lai izslēgtu tiešu skārumu, ir saistīts ar apelācijas sūdzības iesniedzējas īpašo stāvokli un izmantoto tiesību normu saturu. Pārsūdzētā rīkojuma 111.–123. punktā Vispārējā tiesa ir izslēgusi tiešu skārumu, pamatojoties uz faktu, ka apstrīdētā tiesību akta noteikumi, kurus apelācijas sūdzības iesniedzēja uzskatīja par tādiem, kas ietekmē tās tiesisko stāvokli, prasa īstenošanas pasākumus valsts līmenī.

60. Šajā argumentācijas daļā Vispārējā tiesa piemēroja pārbaudi, lai noteiktu tiešu skārumu, neraugoties uz savām iepriekšējām atrunām, ņemot vērā, ka šis instruments ir direktīva. Tomēr attiecībā uz šo pārsūdzētā rīkojuma daļu es atkal nevaru piekrist Vispārējai tiesai.

61. Jāpatur prātā, ka nosacījums par īstenošanas pasākumu neesamību nenozīmē to, ka *jebkurš* īstenošanas pasākums nepastarpināti un obligāti izslēdz tiešu skārumu. It īpaši, kā pareizi norādīts pārsūdzētā rīkojuma 102. un 103. punktā, nosacījums par tiešu skārumu ir izpildīts

²⁸ Kā pati Vispārējā tiesa norāda, pamatojoties uz vispārārtzītu judikatūru, pārsūdzētā rīkojuma 78. punktā. Skat. arī spriedumu, 2010. gada 2. marts, *Arcelor*/Parlaments un Padome (T-16/04, EU:T:2010:54, 94. punkts un tajā minētā judikatūra). Pavisam nesen pēc analogijas skat. ģenerālvokāta Dž. Hogana secinājumus lietā *Venecuēla*/Padome (Vai ir skarta trešā valsts) (C-872/19 P, EU:C:2021:37, 119. punkts).

²⁹ Skat., piemēram, Lenaerts, K., Maselis, I., un Gutman, K., *EU Procedural Law*, Oxford University Press, Oksforda, 2014, 768. un 769. lpp.

³⁰ Skat. tostarp spriedumus, 1963. gada 15. jūlijs, *Plaumann*/Komisija (25/62, EU:C:1963:17, 107. punkts), un nesenāk – 2015. gada 17. septembris, *Mory u.c./Komisija* (C-33/14 P, EU:C:2015:609, 93. punkts).

tostarp, ja pastāv īstenošanas pasākumi, bet patiesībā attiecīgajām iestādēm *nav patiesas rīcības brīvības* attiecībā uz veidu, kādā ir jāīsteno galvenais Savienības akts. Kā ir norādījis ģenerālvokāts M. Vatelē [*M. Wathelet*], lai izslēgtu tiešu skārumu, “starppasākuma, kurš paredzēts Eiropas Savienības akta īstenošanai, autora rīcības brīvība nevar būt tīri formāla. Tai ir jābūt tādai, kas var juridiski ietekmēt prasītāju³¹”.

62. Pastāv bagātīga judikatūra, kas to ilustrē. Piemēram, tika konstatēts, ka pastāv tiešs skārums apstākļos, kad attiecīgais Savienības akts izsmeloši reglamentēja *veidu*, kādā valsts iestādēm bija jāpieņem lēmumi³², vai sasniedzamo *rezultātu* neatkarīgi no to īpašo mehānismu satura, kurus valsts iestādes ir ieviesušas, lai sasniegtu šo rezultātu³³; ja valsts iestāžu loma bija ārkārtīgi maza un birokrātiska³⁴ vai tīri mehāniska rakstura³⁵; vai ja dalībvalstis galvenokārt pieņēma papildu pasākumus papildus attiecīgajam Savienības aktam³⁶.

63. Turklāt Savienības tiesas ir norādījušas, ka jautājums par to, vai Savienības tiesību akts, kas nav adresēts pieteikuma iesniedzējam, pieteikuma iesniedzēju skar tieši, ir izvērtējams arī “šā tiesību akta mērķa kontekstā”³⁷. Tas nozīmē – apstāklim, ka citas apstrīdētā Savienības tiesību akta sekas var praksē iestāties tikai *pēc* īstenošanas pasākumu pieņemšanas, nav nozīmes, ciktāl pieteikuma iesniedzēja norādītās juridiskās sekas tieši un automātiski izriet no šī tiesību akta³⁸.

64. Manuprāt, Vispārējā tiesa vienā no saviem iepriekšējiem lēmumiem labi ir uztvērusi šīs judikatūras pamatā esošo loģiku: “Ja iestāde [Savienības] tiesību aktu adresē dalībvalstij, ja dalībvalsts rīcība, reaģējot uz pasākumu, ir automātiska vai jebkurā gadījumā ir *iepriekš izdarīts secinājums*, tad pasākums attiecas tieši uz jebkuru personu, kuru šī darbība skārusi. [...] Citiem vārdiem sakot, attiecīgais tiesību akts nedrīkst būt atkarīgs no tā ietekmes uz trešās personas rīcības brīvības izmantošanu, ja vien nav acīmredzams, ka šādas pilnvaras noteikti jāizmanto noteiktā veidā.”³⁹

³¹ Ģenerālvokāta M. Vatelē secinājumi lietā *Stichting Woonlinie u.c./Komisija* (C-133/12 P, EU:C:2013:336, 41. punkts). Nesen citēts arī spriedumā, 2019. gada 28. novembris, *Banco Cooperativo Español/SRB* (T-323/16, EU:T:2019:822, 51. punkts).

³² Skat. spriedumus, 1990. gada 6. novembris, *Weddel/Komisija* (C-354/87, EU:C:1990:371, 19. punkts), un 2011. gada 13. oktobris, *Deutsche Post* un Vācija/Komisija (C-463/10 P un C-475/10 P, EU:C:2011:656, 70. punkts).

³³ Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2008. gada 13. marts, Komisija/*Infront WM* (C-125/06 P, EU:C:2008:159, 62. punkts), un 2011. gada 17. februāris, *FIFA/Komisija* (T-385/07, EU:T:2011:42, 41. punkts).

³⁴ Skat. spriedumu, 1971. gada 13. maijs, *International Fruit Company u.c./Komisija* (no 41/70 līdz 44/70, EU:C:1971:53, 23.–26. punkts). Šajā nozīmē skat. arī spriedumu, 2019. gada 28. novembris, *Banco Cooperativo Español/SRB* (T-323/16, EU:T:2019:822, 60.–63. punkts).

³⁵ Šajā nozīmē skat. spriedumus, 2009. gada 17. septembris, Komisija/*Koninklijke FrieslandCampina* (C-519/07 P, EU:C:2009:556, 49. punkts); 2000. gada 26. septembris, *Starway/Padome* (T-80/97, EU:T:2000:216, 61.–65. punkts); 2009. gada 1. jūlijs, *ISD Polska u.c./Komisija* (T-273/06 un T-297/06, EU:T:2009:233, 68. punkts).

³⁶ Šajā nozīmē skat. spriedumus, 1994. gada 29. jūnijs, *Fiskano/Komisija* (C-135/92, EU:C:1994:267, 27. punkts), un 2011. gada 25. oktobris, *Microban International* un *Microban (Europe)/Komisija* (T-262/10, EU:T:2011:623, 29. punkts).

³⁷ Spriedums, 2003. gada 3. aprīlis, *Royal Philips Electronics/Komisija* (T-119/02, EU:T:2003:101, 276. punkts).

³⁸ Turpat, 277.–281. punkts. Skat. arī šo secinājumu 21. zemsvītras piezīmē minēto judikatūru.

³⁹ Rikožums, 2002. gada 10. septembris, *Japan Tobacco* un *JT International/Parlaments un Padome* (T-223/01, EU:T:2002:205, 46. punkts). Mans izcēlums.

65. Tomēr, kā jau tika norādīts iepriekš⁴⁰, pieejas pamatā ir uzskats, ka būtība ir svarīgāka par formu, proti, ja jau pēc Savienības pasākuma pieņemšanas un tieši no tā izriet akts, kas vēlāk tiks pieņemts valsts līmenī, būtu diezgan formāli uzskatīt, ka privātpersonai tomēr vēl jāgaida nedēļas, mēneši vai pat gadi, lai apstrīdētu – šoreiz ar prejudiciālu nolēmumu – pasākuma saturu, kas jau bija zināms⁴¹.

66. Tieši attiecībā pret šiem principiem ir jāpārskata pārsūdzētā rīkojuma 111.–123. punktā izklāstītais pamatojums.

67. Vispārējā tiesā apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvoja, ka apstrīdētais tiesību akts radītu trīs sekas tās tiesiskajam stāvoklim, piemērojot tajā trīs noteikumus, kas tai uzliktu jaunus pienākumus. Šie noteikumi bija šādi: i) nošķiršana, ii) trešo pušu piekļuve un iii) tarifu regulēšana. Turklāt apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvoja, ka, lai gan Gāzes direktīvas 36. un 49.a pantā ir ietverta iespēja attiecīgi piešķirt atbrīvojumu un atkāpi⁴² no šo noteikumu piemērošanas, šie noteikumi acīmredzami nav piemērojami tās situācijai.

68. Tādējādi galvenais jautājums ir par to, vai Vispārējā tiesa pamatoti ir uzskatījusi, ka *neviens no trim* juridisko seku veidiem, par kuriem sūdzējās apelācijas sūdzības iesniedzēja, neizriet tieši no apstrīdētā tiesību akta.

69. Pirmkārt, analīze ir jāsāk, aplūkojot elementu, ko Vispārējā tiesa izskatīja gandrīz kā garāmejojot, bet, manuprāt, tas ir diezgan būtiski attiecībā uz visiem trim apelācijas sūdzības iesniedzējas izvirzītajiem jautājumiem. Pārsūdzētā rīkojuma 119.–123. punktā Vispārējā tiesa nosprieda, ka, lai noteiktu, vai apstrīdētais tiesību akts tieši skar apelācijas sūdzības iesniedzēju, nav nozīmes tam, ka šai sabiedrībai nevarēja piešķirt atbrīvojumu un/vai atkāpi, kas noteikta attiecīgi Gāzes direktīvas 36. un 49.a pantā. Vispārējā tiesa būtībā norādīja – pat ja apstrīdētā tiesību akta noteikumi apelācijas sūdzības iesniedzējai nav piemērojami, šī sabiedrība tomēr varēja pieprasīt šādu atkāpi un/vai atbrīvojumu un pēc tam apstrīdēt negatīvo(-os) lēmumu(-us) valsts tiesās, un šajā kontekstā atsaucās uz Savienības akta spēkā neesamību, tādējādi novedot pie prejudiciāla nolēmuma par apstrīdētā tiesību akta spēkā esamību.

70. Šie apgalvojumi, šķiet, diezgan būtiski mazina to noteikumu vispārējo nozīmi, kuri attiecas uz izņēmumu piešķiršanu.

71. Loģiski, ka tad, ja apelācijas sūdzības iesniedzēju, kura jau bija sākusi būvēt infrastruktūru, uz ko bija jāattiecinā jaunie tiesību akti, varētu nepiemērot jauno tiesisko regulējumu, pamatojoties uz valsts iestāžu lēmumu, atkristu iespēja, ka apstrīdētais tiesību akts to skar tieši. Patiesi, tad pamatoti varētu pastāvēt iespēja, ka kompetentās valsts iestādes piešķir diskrecionāru izņēmumu. Tāpēc šajā lietā acīmredzami ir svarīgi novērtēt Gāzes direktīvas 36. un 49.a panta iespējamo piemērojamību apelācijas sūdzības iesniedzējas situācijai.

⁴⁰ Skat. šo secinājumu 45.–47. punktu.

⁴¹ Protams, šāds lēmums varētu tikt pieņemts arī kā tiesu politikas jautājums. Šajā ziņā pamatvīzija būtu būtībā novirzīt Tiesai visus jautājumus par jebkādu Savienības pasākumu derīgumu, kuriem nepieciešama turpmāka valstu līdzdalība, lai arī cik nenozīmīga tā būtu, ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu par spēkā esamību saskaņā ar LESD 267. pantu tā vietā, lai jautu tām vērsties Vispārējā tiesā saskaņā ar LESD 263. panta ceturto daļu. Kritiku par šādas lietu plūsmas pārvaldības pareizību, ņemot vērā šodienas Savienības tiesu institucionālo struktūru, skat. manos secinājumos lietā *Région de Bruxelles-Capitale/Komisija* (C-352/19 P, EU:C:2020:588, 137.–147. punkts) un apvienotajās lietās *Vācija un Ungārija/Komisija* un *Komisija/Ville de Paris* u.c. (no C-177/19 P līdz C-179/19 P, EU:C:2021:476, 108. un 109. punkts).

⁴² Skaidrības labad ir jāuzsver – lai gan noteiktās Gāzes direktīvas valodu versijās tiek izmantoti dažādi formulējumi, lai norādītu uz šīm abām situācijām (angļu valodas versijā “derogation” un “exemption” un vācu valodas versijā “Ausnahme” un “Abweichung”), citās valodu versijās tiek izmantots viens un tas pats termins (franču valodas versijā “dérogation” un itāļu valodas versijā “deroga”).

72. Tādējādi Vispārējās tiesas paziņojumi šajā ziņā ir mulsoinoši. Vispirms tos nevar saskaņot ar šo secinājumu 61.–65. punktā minēto judikatūru, saskaņā ar kuru prasība par tiešu skārumu ir izslēgta no valsts iestāžu *patiesas* rīcības brīvības.

73. Tomēr strukturālā ziņā šķiet nepamatoti (un apgrūtināši, dārgi un laikietilpīgi) uzlikt sabiedrībai pienākumu pieprasīt valsts iestāžu lēmumu, ja atbilde var būt tikai noliedzīga, lai apstrīdētu skaidru un pilnīgu noteikumu, kas iekļauts Savienības aktā. “Pilnīga tiesiskās aizsardzības līdzekļu un procedūru sistēma”, uz kuru Vispārējā tiesa atsaucas pārsūdzētā rīkojuma 120. punktā, nav domāta tam, lai paredzētu pieteikumu iesniedzējiem ilgstošu barjerskrējien. Šīs sistēmas pamatā ir racionāls un konstitucionāli orientēts uzdevumu sadalījums starp valstu tiesām un Savienības tiesām. Vienkārši sakot, tā ir “paternitāte”, kas faktiski ietekmē pieteikuma iesniedzēju un kas nosaka tiesu, kurā tam jāvēršas, lai apstrīdētu šo pasākumu.

74. Izskatāmajā lietā, runājot par Gāzes direktīvas 36. un 49.a pantu, šo paternitāti nevar tikai attiecināt uz Savienības likumdevēju. Šķiet, ka neviens no šo noteikumu piedāvātajiem variantiem nav piemērojams apelācijas sūdzības iesniedzējai. Savienības likumdevējs ir nolēmis, ka i) atkāpe ir piemērojama tikai tām gāzes pārvades līnijām starp dalībvalsti un trešo valsti, kuras “pabeigtas pirms 2019. gada 23. maija”, un ii) atbrīvojums ir pieejams tikai lieliem infrastruktūras projektiem, attiecībā uz kuriem galīgais lēmums par ieguldījumiem nav pieņemts⁴³. Faktiski apstrīdētā tiesību akta pieņemšanas laikā (2019. gada 17. aprīlī) *Nord Stream 2* cauruļvadam bija beigusies pirmsieguldījumu stadija⁴⁴, bet nebija paredzēts to pabeigt tuvākajā laikā, nemaz nerunājot par ekspluatāciju, – pirms 2019. gada 23. maija⁴⁵.

75. Līdz ar to, lai gan šie noteikumi dod zināmu rīcības brīvību valsts iestādēm nākotnē piešķirt atbrīvojumu vai atkāpi dažiem operatoriem, tas tā nav attiecībā uz apelācijas sūdzības iesniedzēju. Šajā ziņā šo noteikumu (ne)piemērojamību pilnībā nosaka Savienības noteikumi, jo valsts iestādēm *trūkst manevra iespēju*, tāpēc tām ir jārikojas kā Savienības *longa manus*. Šajā ziņā vēlos atgādināt, ka vienkārša atkāpju vai izņēmumu esamība Savienības tiesību aktos paredzētajiem noteikumiem nevar ietekmēt pieteikuma iesniedzējas stāvokli, ja šī pieteikuma iesniedzēja nevar acīmredzami izmantot šos izņēmumus vai atkāpes⁴⁶.

76. Otrkārt, ņemot vērā faktu, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja nevar izvairīties no Gāzes direktīvas noteikumu piemērošanas, pamatojoties uz atbrīvojumu vai atkāpi, ir jāpārbauda, vai pienākumi, ko šī direktīva tagad uzliek apelācijas sūdzības iesniedzējai, izriet no apstrīdētā tiesību akta pieņemšanas vai drīzāk no attiecīgā tiesību akta īstenošanas valsts aktiem.

77. Apelācijas sūdzības iesniedzēja it īpaši kritizē to, ka ar apstrīdēto tiesību aktu tika paplašināts Gāzes direktīvas 9. pantā noteiktais nošķiršanas pienākums. Vispārējā tiesa neapstrīdēja, ka principā apstrīdētais tiesību akts rada šādu paplašinājumu, paplašinot Gāzes direktīvas 9. panta 1. punktā noteikto pilnīgas īpašumtiesību nošķiršanas noteikuma piemērojamības jomu⁴⁷. Tomēr tā konstatēja, ka paplašinājums neizriet no apstrīdētā tiesību akta, jo dalībvalstīm bija atļauts

⁴³ Viens no atbrīvojuma nosacījumiem saskaņā ar Gāzes direktīvas 36. panta 1. punkta b) apakšpunktu ir – “ar ieguldījumu saistītajam riska līmenim jābūt tādā, ka ieguldījums netiktu veikts, ja nebūtu piešķirts atbrīvojums”.

⁴⁴ Tas ir neapstrīdams, ņemot vērā cauruļvada būvniecības ļoti augsto gatavības stadiju. Pēc apelācijas sūdzības iesniedzējas teiktā, galīgais lēmums par galveno ieguldījumu tika pieņemts 2015. gada septembrī.

⁴⁵ Proti, apmēram mēneša laikā pēc apstrīdētā tiesību akta pieņemšanas. Par pēdējo aspektu skat. arī *Bundesnetzagentur* (Federālā tīkla aģentūra, Vācija) 2020. gada 20. maija lēmumu BK7-19-108.

⁴⁶ Sal. ar spriedumu, 2021. gada 22. jūnijs, Venecuēla/Padome (C-872/19 P, EU:C:2021:507, 90. punkts).

⁴⁷ Šis noteikums paredz pilnīgu nodalīšanu starp gāzes pārvades tīklu īpašumtiesībām un ekspluatāciju un gāzes ražošanas un piegādes darbībām.

nodrošināt divas *alternatīvas* pilnīgai īpašumtiesību nošķiršanai – tā saukto “neatkarīga sistēmas operatora” (jeb “NSO”) modeli⁴⁸ un “neatkarīga pārvades operatora” (jeb “NPO”) modeli⁴⁹, kas paredzēts attiecīgi Gāzes direktīvas 9. panta 8. punktā un 9. panta 9. punktā.

78. Vispārējās tiesas secinājums, ka saskaņā ar Gāzes direktīvas 9. pantu dalībvalstīm ir trīs iespējas nošķirt, ir neapšaubāmi pareizs. To atzīst pati apelācijas sūdzības iesniedzēja⁵⁰. Tomēr šis secinājums neatbilst patiesajam apelācijas sūdzības iesniedzējas izvirzītajam argumentam.

79. Apelācijas sūdzības iesniedzēja neapstrīdēja tikai pilnīgu īpašumtiesību nošķiršanu. Apelācijas sūdzības iesniedzēja uzskata par nelikumīgu gan *rezultātu*, kas sasniegts saskaņā ar Gāzes direktīvas 9. pantu (nošķiršana), gan trīs *metodes*, ar kādām šo rezultātu var sasniegt (pilnas īpašumtiesības, NSO vai NPO).

80. Šajā ziņā ir neapstrīdams, ka *neatkarīgi* no valsts iestāžu galīgi *izvēlētās iespējas* apelācijas sūdzības iesniedzējas tiesiskais stāvoklis neizbēgami tiks mainīts. Patiesi, apelācijas sūdzības iesniedzējai būs nepieciešams: i) pārdot visu *Nord Stream 2* cauruļvadu, ii) pārdot cauruļvada daļu, kas ietilpst Vācijas jurisdikcijā, vai iii) nodot cauruļvada īpašumtiesības atsevišķam meitasuzņēmumam. Neatkarīgi no atšķirībām starp šiem trim modeļiem, katram no tiem ir nepieciešama īpašumtiesību nodošana un/vai cauruļvada vai tā daļas ekspluatācija, kā rezultātā apelācijas sūdzības iesniedzējai ir jāmaina sava korporatīvā struktūra.

81. Šādos apstākļos un ņemot vērā unikālo situāciju, man ir jāsecina, ka tieši apstrīdētais tiesību akts nepastarpināti ietekmē apelācijas sūdzības iesniedzējas stāvokli, nevis tikai (turpmākie) transponēšanas pasākumi. Apelācijas sūdzības iesniedzējas ietekmēšanas veids ir pilnībā reglamentēts apstrīdētajā tiesību aktā. Dalībvalstīm nav rīcības brīvības attiecībā uz sasniedzamo galarezultātu. Tās var pārraudzīt tikai (ierobežotu) izvēli attiecībā uz to, kā to sasniegt, izvēloties vienu no trim Savienības likumdevēja paredzētajiem nošķiršanas modeļiem. Tomēr neatkarīgi no tā, kuru no trim modeļiem viņi izvēlas, apelācijas sūdzības iesniedzēja tiks ietekmēta. Rezumējot – dalībvalstīm nav rīcības brīvības attiecībā uz *vai* un *ko*, jo tām ir atļauts izvēlēties tikai vienu no trim iepriekš noteiktiem *kā* veidiem.

82. Tādējādi izskatāmā lieta ietilpst situācijās⁵¹, kurās Savienības tiesas pastāvīgi ir konstatējušas tiešu skārumu. Šajā ziņā man nav saprotams, kāpēc šī lieta atšķiras, piemēram, no situācijas, ko izskatīja Savienības tiesas lietā *Infront*⁵², uz kuru apelācijas sūdzības iesniedzēja patiesi atsaucās Vispārējā tiesā. Vispārējā tiesa diezgan apodiktiskā paziņojumā konstatēja, ka šī lieta juridiski un faktiski atšķiras no izskatāmās lietas, jo pirmā no minētajām lietām bija saistīta ar lēmumu (nevis direktīvu), un ka pēdējā nav “netipiska”⁵³.

⁴⁸ Saskaņā ar Gāzes direktīvas 14. pantā noteikto NSO modeli vertikāli integrētam uzņēmumam pieder pārvades sistēmu tīkls, bet pārvades sistēmas operatoram ir jābūt neatkarīgai vienībai.

⁴⁹ Saskaņā ar NPO modeli, kas izklāstīts Gāzes direktīvas IV nodaļā, vertikāli integrētam uzņēmumam pieder juridiski atsevišķa vienība, kurai pieder pārvades sistēma un kura to ekspluatē (proti, NPO). Pēdējai no minētajām vienībām jādarbojas neatkarīgi no vertikāli integrēta uzņēmuma.

⁵⁰ Skat. pārsūdzētā rīkojuma 113. punktu.

⁵¹ Minēts iepriekš šo secinājumu 61.–65. punktā.

⁵² Spriedums, 2005. gada 15. decembris, *Infront WM/Komisija* (T-33/01, EU:T:2005:461).

⁵³ Pārsūdzētā rīkojuma 117. punkts.

83. Man nav skaidrs, ko Vispārējā tiesa ir domājusi, atsaucoties uz šo lietu kā “netipisku”, un kā šim elementam ir nozīme saskaņā ar LESD 263. pantu⁵⁴. Tomēr, manuprāt, galvenais elements ir drīzāk tas, vai tiek pieņemts, ka akta nosaukumam un formai saskaņā ar šo noteikumu ir maza nozīme. Ja tas tā ir, tad izšķirošais jautājums ir vienkārši par to, vai apgalvotā ietekme uz apelācijas sūdzības iesniedzējas tiesisko stāvokli ir Savienības tiesību akta apstrīdēšanas rezultāts vai vēlāka īstenošanas akta rezultāts.

84. Ņemot vērā iepriekš minēto, Vispārējās tiesas secinājumā pārsūdzētā rīkojuma 118. punktā, ka apstrīdētais tiesību akts apelācijas sūdzības iesniedzēju nav tieši skāris, jo noteikumā par nošķiršanu bija nepieciešami valsts īstenošanas pasākumi, ir pieļauta kļūda tiesību piemērošanā.

85. Ņemot vērā iepriekš minēto, tā kā es uzskatu, ka neviens no abiem Vispārējās tiesas pamatojumā minētajiem iemesliem neļauj izslēgt tiešu skārumu (apstrīdētais tiesību akts ir direktīva, un noteikums par nošķiršanu nepastarpināti neietekmē apelācijas sūdzības iesniedzējas tiesisko stāvokli), lai tas būtu pareizs, secinu, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, kad pārsūdzētā rīkojuma 116. punktā tā nosprieda, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja nav tieši skarta, kas noveda pie kļūdaina secinājuma par stāvokli saskaņā ar LESD 263. pantu pārsūdzētā rīkojuma 124. punktā.

86. Šīs tiesību kļūdas pašas par sevi ir pietiekamas, lai atceltu pārsūdzētā rīkojuma rezolutīvās daļas 4) punktu, ar kuru prasība tika noraidīta kā nepieņemama. Tomēr pilnības labad un lai palīdzētu Tiesai šajā apelācijas sūdzībā, pievērsīšos arī citam argumentam, ko apelācijas sūdzības iesniedzēja izvirzījusi pirmajā apelācijas pamatā.

c) Citu apelācijas sūdzības iesniedzējas argumentu neizskatīšana

87. Vispārējā tiesā apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvoja, ka apstrīdētais tiesību akts tieši ietekmē tās tiesisko stāvokli, jo šis tiesību akts it īpaši rada triju veidu sekas. Papildus pienākuma noteikšanai attiecībā uz nošķiršanu, kas tika apspriests šo secinājumu iepriekšējā iedaļā, tas arī prasa apelācijas sūdzības iesniedzējai piemērot noteikumus par trešo personu piekļuvi un tarifu regulējumu. Visā Vispārējā tiesā iesniegtajā iesniegumā (un it īpaši tās prasības pieteikumā un apsvērumos par atbildētāju iebildumiem par nepieņemamību) apelācijas sūdzības iesniedzēja konsekventi atsaucās uz (it kā kaitējošo) ietekmi, kas izriet no šo triju noteikumu piemērošanas tās situācijā.

88. Pārsūdzētajā rīkojumā Vispārējā tiesa to atzina⁵⁵. Tomēr tā noraidīja prasību par tiešu skārumu, aplūkojot tikai noteikumus par nošķiršanu. Vispārējā tiesa nav pārbaudījusi, vai – neatkarīgi no iespējamām sekām, ko rada nošķiršanas noteikumi, – apelācijas sūdzības iesniedzējas tiesisko stāvokli varētu ietekmēt noteikumi par trešo personu piekļuvi un/vai par tarifu regulējumu.

⁵⁴ Ja Vispārējā tiesa būtu domājusi, ka apstrīdētā direktīva ir reāla direktīva, nevis maskēts lēmums (kā Padome apgalvo šajā apelācijas sūdzībā), es tikai atsaucos uz judikatūru, saskaņā ar kuru “tāpat vienīgi fakts, ka apstrīdētās tiesību normas ir daļa no vispārpiemērojama tiesību akta, *kas ir īsta direktīva*, nevis lēmums [LESD 263. panta] ceturtās daļas nozīmē, kurš pieņemts direktīvas formā, pats par sevi nav pietiekams, lai izslēgtu iespēju, ka šīs tiesību normas var tieši un individuāli skart privātpersonu”. Skat. spriedumu, 2010. gada 2. marts, *Arcelor*/Parlaments un Padome (T-16/04, EU:T:2010:54, 94. punkts un tajā minētā judikatūra). Mans izcēlums.

⁵⁵ Skat. apstrīdētā rīkojuma 96. un 98. punktu.

89. Apelācijas sūdzības iesniedzējas izvirzītie argumenti par trešo pušu piekļuvi un tarifu regulējumu nebūt nebija palignoteikumi, kurus Vispārējā tiesa varētu ignorēt vai netieši noraidīt, un tie bija divi elementi tās trīsdalīgajā skaidrojumā par to, kāpēc apstrīdētais tiesību akts to ietekmē tieši. Katrs no šiem trim elementiem individuāli varētu būt pietiekams, lai pamatotu secinājumu par tiešu skārumu. It īpaši neatkarīgi no tā, kādu nošķiršanas veidu galā izvēlas valsts iestādes, apelācijas sūdzības iesniedzējai noteiktie pienākumi attiecībā uz piekļuvi trešām personām un tarifu regulējums paliek neskarti.

90. Šādos apstākļos arī pārsūdzētais rīkojums neizbēgami ir pamatots. Šī tiesību kļūda ir sabiedriskās kārtības pārkāpums. Tiesa to var⁵⁶ ierosināt *ex officio*⁵⁷, it īpaši, ja tas attiecas uz prasības pieņemamību Vispārējā tiesā⁵⁸.

91. Tāpēc neatkarīgi no iepriekš konstatētajām tiesību kļūdām attiecībā uz nošķiršanas noteikuma interpretāciju un piemērošanu (Gāzes direktīvas 9. pants), kā arī par atkāpi un atbrīvojumu (kas attiecīgi izklāstīts Gāzes direktīvas 49.a pantā un 36. pantā), pārsūdzētā rīkojuma rezolūīvās daļas 4) punkts ir jāatceļ arī pamatojuma trūkuma dēļ.

92. Turklāt, ja Vispārējā tiesa būtu pienācīgi novērtējusi noteikumus par trešo personu piekļuvi un tarifu regulējumu, tā būtu secinājusi, ka šie noteikumi arī tieši ietekmē apelācijas sūdzības iesniedzēju.

93. Tā ir taisnība – kā norāda atbildētāji un personas, kas iestājušās lietā –, ka gan Gāzes direktīvas 32., gan 41. panta noteikumi paredz, ka dalībvalstīm ir “jānodrošina” to īstenošana.

94. Tomēr arī šajā kontekstā ir grūti apstrīdēt faktu, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja neapstrīd īpašos veidus, kā no šiem noteikumiem izrietošie pienākumi tiks īstenoti. Apelācijas sūdzības iesniedzēja apstrīd to pienākumu būtību, kuri tai uzlikti apstrīdētā tiesību akta pieņemšanas rezultātā.

95. Īsāk sakot, Gāzes direktīvas 32. pantā noteikts, ka pārvades sistēmu operatori ir jāļauj nediskriminējoši piekļūt saviem resursiem potenciālajiem klientiem, pamatojoties uz publicētajiem tarifiem. Savukārt Gāzes direktīvas 41. panta 6., 8. un 10. punktā pēc būtības ir paredzēts, ka tarifi, ko pārvades sistēmu operatori iekasē par savas transporta jaudas izmantošanu, jāapstiprina attiecīgās dalībvalsts valsts pārvaldes iestādei.

96. Pamatojoties uz šiem noteikumiem, apelācijas sūdzības iesniedzējai, ciktāl šie noteikumi to paredz, būs juridiski liegts darboties kā parastajam tirgus dalībniekam, kurš brīvi izvēlas savus klientus un cenu politiku. Tādējādi apelācijas sūdzības iesniedzējai būs jāsažņājas ar vairākiem jauniem normatīviem ierobežojumiem, kas ierobežo tās tiesības uz īpašumu un uzņēmējdarbības brīvību. Šie ierobežojumi ir jauni, ņemot vērā faktu, ka tiesību akti, kas bija spēkā ieguldījumu

⁵⁶ Apelācijas sūdzības iesniedzēja ir pienācīgi norādījusi uz Vispārējās tiesas neveiksmi šajā jautājumā saistībā ar tās argumentiem par LESD 263. panta ceturrtās daļas kļūdainu interpretāciju un piemērošanu, lai gan tā to nav minējusi kā “pamatojuma trūkumu”. Skat. šo secinājumu 67. punktu.

⁵⁷ Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2017. gada 20. decembris, *EUIPO/European Dynamics Luxembourg* u.c. (C-677/15 P, EU:C:2017:998, 36. punkts un tajā minētā judikatūra).

⁵⁸ Skat. tostarp rīkojumu, 2013. gada 5. septembris, *ClientEarth/Padome* (C-573/11 P, nav publicēts, EU:C:2013:564, 20. punkts).

veikšanas laikā, infrastruktūras izveides sākšanas brīdī un laikā, kad apelācijas sūdzības iesniedzēja noslēdza līgumus par tās finansēšanu un turpmāko darbību⁵⁹, neparedzēja obligātu trešās puses piekļuvi un tarifu apstiprinājumu, ko veic valsts regulators.

97. Tas nenozīmē, ka brīdī, kad sabiedrība veic ieguldījumu un gatavojas ienākt tirgū saskaņā ar noteiktu režīmu, neatkarīgi no tā, cik liels var būt šis ieguldījums, likumdevējs nevar šo režīmu likumīgi grozīt. Patiesi, tā tas noteikti nav.

98. Tomēr neatkarīgi no tā, vai šajā režīmā ieviestās izmaiņas, kas rada jaunus pienākumus un ierobežojumus, kuri iepriekš nepastāvēja, ir pamatotas, ir vērtējums, kas attiecas uz apelācijas sūdzības iesniedzējas rīcības *pamatotību*. Attiecībā uz *pieņemamību* jāuzdod vienīgais jautājums par to, vai šie pienākumi un ierobežojumi izriet tieši no apstrīdētā tiesību akta, nevis par to, vai tie ir loģiski vai pamatoti. Vai šie ierobežojumi un pienākumi jau ietekmē apelācijas sūdzības iesniedzējas tiesisko un ekonomisko stāvokli un spēju izpildīt saistības, kas izriet no iepriekš noslēgtiem nolīgumiem⁶⁰, neatkarīgi no pasākumiem, kas galu galā var tikt pieņemti valsts līmenī?

99. Visbeidzot ir jāizskata divi papildu argumenti, ko izvirzījuši atbildētāji un personas, kas iestājušās lietā.

100. Pirmkārt, man šķiet nepamatots Polijas valdības arguments, ka apstrīdētais tiesību akts nevar ietekmēt apelācijas sūdzības iesniedzējas tiesisko stāvokli, jo Gāzes direktīva jau bija piemērojama tādiem cauruļvadiem kā *Nord Stream 2* cauruļvads. Man šķiet, ka uz šo cauruļvadu, kas savieno dalībvalsti (Vāciju) ar trešo valsti (Krieviju), acīmredzot neattiecas iepriekšējā “starpsavienojuma” definīcija – kas noteikta Gāzes direktīvas 2. panta 17. punktā – tās sākotnējā formulējumā. Šī likumdošanas definīcija atsaucas uz “pārvades līniju, kas šķērso vai aptver robežu starp dalībvalstīm tikai ar mērķi savienot šo dalībvalstu valsts pārvades sistēmas”.

101. Tādējādi apstrīdētais tiesību akts paplašināja šo definīciju, iekļaujot tajā arī “pārvades līnij[u] starp dalībvalsti un trešo valsti līdz dalībvalstu teritorijai vai attiecīgās dalībvalsts teritoriālajai jūrai”⁶¹. Turklāt šķiet, ka pats apstrīdētā tiesību akta formulējums atspēko Polijas valdības argumentu – saskaņā ar 3. apsvērumu šī pasākuma mērķis bija “novērst šķēršļus dabasgāzes iekšējā tirgus izveides pabeigšanai, kurus rada tas, ka *gāzes pārvades līnijām uz trešām valstīm un no tām netiek piemēroti Savienības tirgus noteikumi*”⁶².

102. Otrkārt, es arī uzskatu par nepārliciecināšu Parlamenta un Polijas valdības izvirzīto argumentu par iespējamo ietekmes trūkumu uz apelācijas sūdzības iesniedzēju, jo tās komercdarbība vēl nav sāka. Gāzes direktīvā, ko apstrīdētais tiesību akts padarīja piemērojamu apelācijas sūdzības iesniedzējai, ne tikai ir reglamentēta to uzņēmumu darbība, kuri pašlaik darbojas tirgū, bet arī to uzņēmumu darbība, kuri vēl tikai plāno ienākt tirgū. Piemēram, Gāzes direktīvas 36. un 49.a pantā ir reglamentētas situācijas, kurās uzņēmums vēl nav sācis sniegt savus pakalpojumus. Pirmais noteikums it īpaši attiecas uz situācijām, kad attiecīgās infrastruktūras būvniecība pat nav sāka.

⁵⁹ Es īpaši atsaucos uz “gāzes transportēšanas līgumu”, kas 2017. gada 7. martā tika noslēgts ar *Gazprom Export LLC*, un “ilgtermiņa parāda finansēšanas līgumiem”, kas tika noslēgti 2017. gada aprīlī un jūnijā ar *Gazprom*, *ENGIE SA*, *OMV AG*, *Royal Dutch Shell plc*, *Uniper SE* un *Wintershall Dea GmbH*. Vispārējā tiesā ir iesniegti attiecīgie šo līgumu fragmenti.

⁶⁰ Skat. *mutatis mutandis* ģenerāladvokāta Ī. Bota [Y. Bot] secinājumus lietā *Sahlstedt u.c./Komisija* (C-362/06 P, EU:C:2008:587, 66.–76. punkts).

⁶¹ Mans izcēlums.

⁶² Mans izcēlums.

103. Tomēr, iespējams, vēl svarīgāk ir atcerēties to, ka ekonomiskajā realitātē cauruļvadi nav gluži tas pats kas klementīni⁶³. Šāds liels infrastruktūras projekts nav uzņēmējdarbība, ko var sākt dienas laikā. Šajā lietā, ņemot vērā cauruļvada būvniecības augsto gatavības stadiju un ievērojamos ieguldījumus, ko apelācijas sūdzības iesniedzēja ir veikusi vairāku gadu garumā, apstrīdētajam tiesību aktam būs daudzas sekas uz apelācijas sūdzības iesniedzējas korporatīvo struktūru un veidu, kādā tā var veikt uzņēmējdarbību. Dažas izmaiņas, kas prasītas no apelācijas sūdzības iesniedzējas, obligāti būs jāīsteno *pirms* tās komercdarbības sākšanas. Tādējādi nevar apgalvot, ka ietekme ir tikai hipotētiska vai jebkurā gadījumā saistīta ar nākotnes notikumiem.

104. Ņemot vērā iepriekš minēto, uzskatu, ka arī apelācijas sūdzības iesniedzējas pirmā pamata otrā daļa ir pamatota. Vispārējā tiesa nepareizi ir interpretējusi Gāzes direktīvas 9. pantu, nav novērtējusi tās 36. un 49.a panta nozīmi un nav ņēmusi vērā tās 32. un 41. panta ietekmi. Šie noteikumi rada jaunus apelācijas sūdzības iesniedzēja pienākumus. Šo pienākumu būtisko daļu (kas ir svarīgi, tieši to, par ko sūdzas apelācijas sūdzības iesniedzēja⁶⁴) nevar būtiski ietekmēt valsts īstenošanas pasākumi.

105. Tādējādi secinu – ir jāatzīst, ka apstrīdētais tiesību akts skar apelācijas sūdzības iesniedzēju tieši.

B. Par otro apelācijas pamatu

106. Otrais pamats ir vērsts pret pārsūdzētā rīkojuma 38.–72. un 125.–135. punktu.

107. Pārsūdzētā rīkojuma 38.–72. punktā Vispārējā tiesa izskatīja Padomes lūgumu par procesuālu jautājumu⁶⁵. Tā lika izņemt no lietas materiāliem divus Padomes apstrīdētos dokumentus (A.14. un O.20. pielikumu). Tā arī uzskatīja, ka vairs nav jāņem vērā šo dokumentu fragmenti, kas iekļauti apelācijas sūdzības iesniedzējas iesniegumos. Turpretī Vispārējā tiesa nolēma, ka nav jālemj par trešā dokumenta (Sarunu direktīvu) izņemšanu, ciktāl šis dokuments nebija uzrādīts.

108. Pārsūdzētā rīkojuma 125.–135. punktā Vispārējā tiesa izskatīja apelācijas sūdzības iesniedzējas lūgumu par procesa organizatorisko pasākumu, lūdzot Vispārējo tiesu uzdot atbildētājiem iesniegt dažu dokumentu nerediģētu versiju⁶⁶. Vispārējā tiesa vispirms konstatēja, ka par šo lūgumu nav jālemj. Tā norādīja, ka attiecīgo dokumentu mērķis ir pierādīt, ka apstrīdētais tiesību akts skar apelācijas sūdzības iesniedzēju individuāli. Tomēr tā uzskatīja, ka prasību var noraidīt kā nepieņemamu, nepārbaudot prasību par individuālu skārumu.

109. Vispārējā tiesa pēc tam izskatīja Padomes prasību no lietas materiāliem izņemt divus apelācijas sūdzības iesniedzējas dokumentus, kas pievienoti tās lūgumam par procesa organizatorisko pasākumu (nerediģētos Vācijas dokumentus). Tā konstatēja, ka šī prasība ir pamatota.

⁶³ Spriedums, 1963. gada 15. jūlijs, *Plaumann*/Komisija (25/62, EU:C:1963:17), pat ja minētajā lietā attiecīgās uzņēmējdarbības raksturs drīzāk atbilda individuālo interešu jēdzienam.

⁶⁴ Skat. līdzīgi ģenerāladvokāta Ī. Bota secinājumus lietā *Komisija/Infront WM* (C-125/06 P, EU:C:2007:611, 84. punkts).

⁶⁵ Skat. šo secinājumu 16. un 17. punktu.

⁶⁶ Skat. šo secinājumu 18. un 19. punktu.

110. Apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvo, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, i) uzdodot no lietas izņemt attiecīgos pielikumus un ii) neņemot vērā apelācijas sūdzības iesniedzējas prasības pieteikuma fragmentus, kuros atveidotas abu šo pielikumu daļas.

1. Pušu argumenti

111. Apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvo, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, pilnībā pamatojot savu argumentāciju ar Regulā Nr. 1049/2001 paredzēto noteikumu par piekļuvi dokumentiem piemērošanu. Lai gan šis instruments var sniegt noteiktas vadlīnijas attiecībā uz interesēm, kas Savienības tiesām var būt jāapsver, lemjot par izskatāmajā procesā iegūto pierādījumu pieļaujamību, to nevar *ipso facto* piemērot šādās situācijās. Vispārējai tiesai vajadzēja izvērtēt attiecīgo pielikumu pieņemamību, ņemot vērā arī citas intereses, kas atšķiras no Regulas Nr. 1049/2001 interesēm. It īpaši saskaņā ar pastāvīgo judikatūru Savienības tiesām ir jāpārbauda, vai puses iesniegtie dokumenti var būt būtiski vai pat izšķiroši strīda atrisināšanai.

112. Padome uzskata, ka šis pamats nav pieņemams, jo pēc būtības apelācijas sūdzības iesniedzēja vēlas, lai Tiesa pārbauda Vispārējās tiesas veikto faktuālo novērtējumu, proti, vai attiecīgo pielikumu sagatavošana bija atbilstoša un nepieciešama. Turklāt abi atbildētāji, kurus atbalsta personas, kas iestājušās lietā, apgalvo, ka šis apelācijas pamats nav pamatots, jo Vispārējā tiesa ir pareizi piemērojusi principus par pierādījumu pieļaujamību, kas izriet no Savienības tiesu prakses. Atbildētāji uzsver, ka attiecīgie pielikumi bija iekšēji dokumenti, kas nekad nav publiskoti.

2. Vērtējums

113. Vispirms ir jānoraida Padomes arguments par otrā apelācijas pamata nepieņemamību. Patiesi, apelācijas sūdzības iesniedzēja neprasa Tiesai atkārtoti izvērtēt Vispārējās tiesas vērtējumu par attiecīgo pielikumu atbilstību. Apelācijas sūdzības iesniedzēja drīzāk kritizē tiesisko regulējumu, kas piemērots attiecīgo dokumentu pieņemamības novērtēšanai. Tas ir tiesību jautājums, un tāpēc to var izskatīt apelācijas kārtībā.

114. Attiecībā uz šī pamata būtību es piekrītu apelācijas sūdzības iesniedzējai. Vispārējā tiesa ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, pārbaudot, vai attiecīgos pielikumus var atzīt par pierādījumiem.

115. Lai izskaidrotu šo secinājumu, vispirms apkopošu principus, kas reglamentē pierādījumu sagatavošanu Savienības tiesās, norādot uz atklāto nostāju, kas nostiprināta attiecīgajos noteikumos un judikatūrā (a). Pēc tam pievērsīšos iespējamiem izņēmumiem no šī režīma, kuriem var rast iedvesmu Regulas Nr. 1049/2001 noteikumos (b). Tālāk uzsvērsu papildu, bet būtisku atšķirību starp režīmu, kas reglamentē piekļuvi dokumentiem, un to, kas reglamentē pierādījumu sagatavošanu Savienības tiesās, proti, sekas, kas izriet no dokumentu iesniegšanas (c). Ņemot vērā iepriekš minēto, izklāstīšu īpašos iemeslus, kuru dēļ Vispārējā tiesa apstrīdētajā rīkojumā ir pieļāvusi tiesību kļūdu, izvērtējot apstrīdēto pielikumu pieņemamību (d). Visbeidzot īsi ieņemsu nostāju par šo pielikumu atbilstību pašreizējai tiesvedībai (e).

a) Kopumā atklāta nostāja attiecībā uz pierādījumu pieļaujamību

116. Eiropas Savienības Tiesas statūtos nav īpašu noteikumu par pušu iesniegto pierādījumu pieļaujamību. Tomēr tā 24. pantā ir paredzēts, ka Savienības tiesas var prasīt pusēm uzrādīt *visus dokumentus un sniegt visu informāciju*, ko Savienības tiesas uzskata par vēlamu. Turklāt Savienības tiesas var arī pieprasīt dalībvalstīm un Savienības iestādēm, struktūrām un birojiem sniegt *visu informāciju*, ko uzskata par vajadzīgu tiesvedībai, pat ja tie nav lietas dalībnieki.

117. Tāpat Vispārējās tiesas un Tiesas Reglamentā nav atrodams vispārējs noteikums par pierādījumu veidu (ne)pieļaujamību. Šie normatīvie akti reglamentē tikai to, *kad* un *kā* (nevis *kādus*) pierādījumus puses var iesniegt vai Tiesa tos iegūt.

118. Līdz ar to Tiesa ir konsekventi uzskatījusi, ka “procesuālās vienlīdzības princips, kas izriet no pašas taisnīgas lietas izskatīšanas koncepcijas, nozīmē, ka katrai pusei ir jādod saprātīga iespēja iepazīstināt ar savu lietu, *ieskaitot savus pierādījumus*, apstākļos, kas viņu nenostāda ievērojamā neizdevīgā stāvoklī salīdzinājumā ar pretinieku”⁶⁷. Turklāt Tiesa ir arī norādījusi, ka “Savienības tiesībās dominē princips par *neierobežotu pierādījumu izvērtēšanu*” un ka “tikai Tiesā iesniegto pierādījumu ticamība ir izšķiroša attiecībā uz vērtības novērtējumu”⁶⁸.

119. Konkrētāka judikatūra arī apstiprina, ka attiecībā uz noteiktiem pierādījumu *veidiem* vai *izcelsmi* nav *a priori* aizlieguma⁶⁹. Attiecībā uz pierādījumu iegūšanas *veidu* Savienības tiesas ir skaidri norādījušas, ka parasti tikai likumīgi iegūtus pierādījumus var brīvi iesniegt⁷⁰ saskaņā ar vispārpieņemto *nemo auditur propriam turpitudinem allegans* tiesību principu. Tomēr līdzīgi kā citās jurisdikcijās virsotnēs⁷¹, arī Savienības tiesas nav izslēgušas, ka izņēmuma kārtā var būt pieņemami arī nelikumīgi (vai nepareizi) iegūti pierādījumi⁷². Tas vēl jo vairāk tā ir gadījumā, ja netiek apšaubīts dokumentu autentiskums⁷³ un ja nav pierādīts, ka pierādījumus iesniegusi puse ir bijusi tā, kas tos ieguvusi nelikumīgi⁷⁴.

⁶⁷ Skat. spriedumu, 2017. gada 16. maijs, *Berlioz Investment Fund* (C-682/15, EU:C:2017:373, 96. punkts un tajā minētā judikatūra).

⁶⁸ Skat. neseno rīkojumu, 2019. gada 12. jūnijs, OY/Komisija (C-816/18 P, nav publicēts, EU:C:2019:486, 6. punkts un tajā minētā judikatūra). Mans izcēlums.

⁶⁹ Šajā nozīmē skat. spriedumus, 1996. gada 29. februāris, *Lopes/Tiesa* (T-280/94, EU:T:1996:28, 56.–59. punkts); 2013. gada 6. septembris, *Persia International Bank/Padome* (T-493/10, EU:T:2013:398, 95. punkts), un 2013. gada 12. septembris, *Besselink/Padome* (T-331/11, nav publicēts, EU:T:2013:419, 11. un 12. punkts un tajos minētā judikatūra). Pēc analogijas skat. arī spriedumu, 2007. gada 25. janvāris, *Dalmine/Komisija* (C-407/04 P, EU:C:2007:53, 46.–51. punkts), un 2008. gada 1. jūlijs, *Zviedrija un Turco/Padome* (C-39/05 P un C-52/05 P, EU:C:2008:374, 57. punkts).

⁷⁰ Pēc analogijas skat. spriedumu, 2018. gada 26. septembris, *Infineon Technologies/Komisija* (C-99/17 P, EU:C:2018:773, 65. punkts un tajā minētā judikatūra).

⁷¹ Ar atsauci uz Starptautiskās tiesas judikatūru par to pašu jautājumu skat. Quintana, J. J., *Litigation at the International Court of Justice*, Leidene, Brill, 2015, 385. lpp.

⁷² Skat. it īpaši spriedumu, 2015. gada 12. maijs, *Dalli/Komisija* (T-562/12, EU:T:2015:270, 47. un 48. punkts un tajos minētā judikatūra), un rīkojumu, 2017. gada 23. marts, *Troszczyński/Parlaments* (T-626/16, nav publicēts, EU:T:2017:237, 27. un 28. punkts), un 2017. gada 23. marts, *Gollnisch/Parlaments* (T-624/16, nav publicēts, EU:T:2017:243, 27. un 28. punkts).

⁷³ Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2018. gada 8. novembris, *QB/ECB* (T-827/16, EU:T:2018:756, 67. punkts). Skat. arī *a contrario* spriedumu, 1981. gada 17. decembris, *Ludwigshafener Walzmühle Erling u.c./Padome un Komisija* (no 197/80 līdz 200/80, 243/80, 245/80 un 247/80, EU:C:1981:311, 16. punkts).

⁷⁴ Spriedumi, 2015. gada 12. maijs, *Dalli/Komisija* (T-562/12, EU:T:2015:270, 49. punkts), un 2018. gada 8. novembris, *QB/ECB* (T-827/16, EU:T:2018:756, 68.–72. punkts).

120. No iepriekš minētā izriet, ka principā Savienības tiesās var iesniegt *jebkādus* pierādījumus⁷⁵. Tomēr attiecīgā Savienības tiesa var ņemt vērā *citu interešu* esamību, kas izņēmuma kārtā var pamatot atteikumu pieņemt pierādījumus un līdzsvarot šīs intereses ar tām, ko lūdz pieņemt.

b) Izņēmumi attiecībā uz pierādījumu pieļaujamību

121. Attiecībā uz interesēm, kurām var būt nepieciešama aizsardzība – un kuras tādējādi pieļauj izņēmumus no pierādījumu brīvas uzrādīšanas principa –, iedvesmu var gūt no tām interesēm, kuras Savienības likumdevējs skaidri ir minējis Regulā Nr. 1049/2001. Kā Tiesa ir nospriedusi, šim instrumentam ir “zināma indikatīva vērtība, veicot interešu izsvēršanu, kas nepieciešama, lai lemtu” par lūgumu izņemt minēto dokumentu no Savienības tiesā iesniegtajiem dokumentiem⁷⁶.

122. Tomēr, lai gan šis instruments ir pilnīgs, izsmelošs režīms attiecībā uz piekļuvi dokumentiem, tas acīmredzami nevar būt tāds attiecībā uz pierādījumu sniegšanu. Savienības tiesām var un attiecīgā gadījumā būtu jāņem vērā citas (“tiesas iekšējās” vai “ārpustiesas”) intereses.

123. Kopumā es vēlētos brīdināt šajā kontekstā automātiski vai jebkurā gadījumā pārmērīgi nebalstīties uz Regulas Nr. 1049/2001 noteikumiem. Tas nav nejauši, ka šis instruments nav piemērojams attiecībā uz dokumentiem, kas ir Eiropas Savienības Tiesas rīcībā, un ka iestādes, uz kurām attiecas šis dokuments, var atteikt iekļuvi dokumentam, “ja iepazīšanās ar to var kaitēt [..] tiesvedībai”⁷⁷.

124. Tas ir diezgan loģiski. Patiesi, lielākā daļa tiesību sistēmu paredz īpašus atklāšanas režīmus tiesvedības ietvaros. Tādējādi ir pamatoti, ka Savienības likumdevējs ir nolēmis, ka vispārējie noteikumi par piekļuvi dokumentiem *nedrīkst traucēt* šiem īpašajiem režīmiem. Vēl jo vairāk nav iedomājams, ka tādām instrumentam kā Regula Nr. 1049/2001 *de facto* ļautu *reglamentēt* noteikumus par pierādījumu sniegšanu Eiropas Savienības Tiesā.

125. Jāatzīst, ka abi noteikumu kopumi – piekļuve dokumentiem un pierādījumu iesniegšana – balstās uz līdzīgu sistēmu “*noteikums pret izņēmumu*”. Noteikums ir izpaušana, un izņēmums ir neizpaušana. Tomēr šeit beidzas jebkura atbilstoša paralēle starp abiem režīmiem un – galvenokārt – kopējais līdzsvars, kas jāsasniedz abos režīmos starp konkurējošajām vērtībām un interesēm.

126. Abi noteikumu kopumi i) attiecas uz atšķirīga veida darbībām, ii) tiecas uz citu mērķi, kas tādējādi iii) liek iestādēm veikt diezgan atšķirīgu novērtējumu, lemjot par attiecīgā dokumenta izpaušanu.

127. Pirmkārt, manuprāt, nav jāiedziļinās, kāpēc konkrēta dokumenta *publiskošana* diez vai ir salīdzināma ar darbību, kas saistīta ar dokumenta *iesniegšanu* (un līdz ar to šāda dokumenta izpaušanu) *tiesā*. Nav iedomājams, ka Eiropas Savienības Tiesai – vienīgajai Savienības iestāžu un

⁷⁵ Šķiet, ka tas ir arī dominējošais viedoklis tiesību komentētāju vidū: skat. tostarp Lasok, K. P. E, *The European Court of Justice: Practice and Procedure*, 2. izdevums, Buttersworth, 1994, 344. lpp.; un Barbier de la Serre, E., un Sibony, A.-L., “Expert Evidence Before the EC Courts”, *Common Market Law Review*, 2008, 958. un 959. lpp.; un Lenaerts, K., Maselis, I., un Gutman, K., *EU Procedural Law*, Oxford University Press, Oksforda, 2014, 768. un 769. lpp.

⁷⁶ Skat., piemēram, spriedumu, 2020. gada 31. janvāris, Slovēnija/Horvātija (C-457/18, EU:C:2020:65, 67. punkts), un rikožumu, 2019. gada 14. maijs, Ungārija/Parlaments (C-650/18, nav publicēts, EU:C:2019:438, 9., 12. un 13. punkts).

⁷⁷ Regulas Nr. 1049/2001 4. panta 2. punkts.

struktūru likumības uzraudzītājam un īstenotājam –, pārbaudot Savienības akta likumību, vajadzētu būt tādām pašām piekļuves līmenim šo iestāžu un struktūru dokumentiem kā, piemēram, žurnālistiem, akadēmiķiem vai nevalstiskajām organizācijām.

128. Otrkārt, svarīgāk ir norādīt, ka, ņemot vērā atšķirību starp šīm darbībām, arī relatīvo noteikumu kopumu *mērķi* ir diezgan atšķirīgi.

129. Regulas Nr. 1049/2001 mērķis, kā minēts tās 2. apsvērumā, ir palielināt atklātību un pārredzamību valsts pārvaldē, lai pilsoņi varētu vēl vairāk iesaistīties lēmumu pieņemšanā, un nodrošināt lielāku pārvaldes sistēmas leģitimitāti un efektivitāti demokrātiskā iekārtā, kā arī noteikt tai lielāku atbildību pilsoņu priekšā. Vispārējais mērķis ir stiprināt demokrātijas un pamattiesību ievērošanas principus.

130. Savukārt noteikumi par pierādījumiem cenšas nodrošināt pareizu tiesvedību, dodot iespēju Eiropas Savienības Tiesai veikt savu uzdevumu saskaņā ar LES 19. pantu. Vispārējais mērķis ir garantēt ikvienam tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību, kas noteiktas Hartas 47. pantā.

131. Treškārt, šie (atšķirīgie) mērķi noteikti (atšķirīgi) veido novērtējumu, kas jāveic Savienības iestādei, kuras uzdevums ir lemt par apstrīdētā dokumenta likteni dažādos veidos. Konkrēti, ir dažas līdzības, pirmkārt, starp veidiem, kādos tiek veikta abu sistēmu konkurējošo interešu līdzsvarošana, un, otrkārt, rezultātiem no vērtību un interešu abās lietās līdzsvarošanas.

132. Regulas Nr. 1049/2001 noteikumu mērķis ir panākt līdzsvaru starp pilsoņu interesēm attiecībā uz atvērtu un pārredzamu valsts pārvaldi un nepieciešamību nodrošināt Savienības iestāžu spēju efektīvi veikt savus uzdevumus⁷⁸. Attiecīgi iestādei, kas saskaras ar lūgumu izdot dokumentu, ir jāpārbauda, vai konkrētajos lietās apstākļos publiskas piekļuves piešķiršana attiecīgajam dokumentam neapdraudētu iestādes spēju īstenot kādu no regulā noteiktajām interesēm. Turklāt, pat ja pēdējais no minētajiem gadījumiem būtu paties, iestādei būtu jāizvērtē, vai, iespējams, pastāv sevišķas intereses, kas prasītu informācijas izpaušanu.

133. Tas norāda uz acīmredzamo, ka lēmums par pierādījumu iegūšanu tiesas procesā ietver cita veida analīzi. Noteikumi par pierādījumiem ir paredzēti, lai noteiktu, kādus informācijas avotus tiesa var izskatīt un kādus ne, lai noskaidrotu attiecīgos faktus, izskatot strīdu. Nav viegli atrast pamatotus iemeslus, kāpēc Savienības tiesām vajadzētu neņemt vērā dažus (potenciāli būtiskus) informācijas avotus, tādējādi palielinot tiesu kļūdu risku.

134. Tas, protams, nenozīmē, ka dažās lietās nepieciešamība aizsargāt noteiktas īpašas intereses nepamatotu atteikumu pieņemt pušu pierādījumus neatkarīgi no to atbilstības. Patiesi, judikatūrā ir daži piemēri situācijām, kurās Savienības tiesas ir pieņēmušas dažus izņēmumus no pierādījumu brīvas uzrādīšanas principa. Ilustrācijai var minēt trīs piemērus.

135. Pirmkārt, puse patiesi nevar izmantot tiesas procesu, lai “apietu” noteikumus par *piekļuvi dokumentiem*. Tā būtu gadījumā, ja kāda puse sāktu īpašu tiesvedību, lai iegūtu piekļuvi citādi konfidenciali dokumentiem⁷⁹. Var arī gadīties, ka reāla strīda kontekstā puse pieprasa piekļuvi kādam Savienības iestādes rīcībā esošam konfidencialam dokumentam, kura izpaušana faktiski varētu nelabvēlīgi ietekmēt šīs iestādes spēju pildīt savus pienākumus ārpus tiesas zāles.

⁷⁸ Skat. it īpaši Regulas Nr. 1049/2001 6. un 11. apsvērumu.

⁷⁹ Sal. ar pārsūdzētā rikožuma 128. punktu un tajā minēto judikatūru.

136. Otrkārt, nepieciešamība aizsargāt Eiropas Savienības vai valstu iestāžu iekšējās apspriedes – un it īpaši to iespējas *lūgt juridisku padomu* un saņemt atklātu, objektīvu un visaptverošu padomu – var arī garantēt zināmus ierobežojumus pušu iespējām iesniegt dokumentus, kas nav publiskoti un ko nav bijis paredzēts publiskot⁸⁰. Patiesi, juridiskie konsultanti varētu atturēties sniegt detalizētus padomus rakstveidā, ja viņi apzinās, ka Savienības iestāde galu galā var to neievērot un ka vēlāk, aizstāvot iestādes lēmumu, viņi var saskarties ar saviem padomiem tiesas zālē.

137. Treškārt, var gadīties situācijas, kad daži dokumenti satur sensitīvu informāciju, piemēram, *sensitīvus personas datus*, kas, ja tie tiek izpausti, var kaitēt konkrētas personas privātajai vai profesionālajai dzīvei. *Mutatis mutandis* situācija var būt līdzīga attiecībā uz *komercdarbības noslēpumiem*. Šādos gadījumos Savienības tiesām var būt nepieciešams izvērtēt puses ieinteresētību iesniegt (vai iegūt) pierādījumus, kas vajadzīgi, lai ļautu tai pareizi īstenot savas tiesības uz efektīvu tiesiskās aizsardzības līdzekli, no vienas puses, pret trūkumiem, ko šādu pierādījumu izpaušana varētu radīt attiecībā uz personas privātumu vai citām aizsargātām interesēm, no otras puses⁸¹.

138. Visās iepriekš minētajās situācijās attiecīgajai Savienības tiesai ir jāizvērtē attiecīgās konkurējošās intereses, lai lemtu par dokumenta pieņemamību. Tas nozīmē izvērtēt iespējamās sekas, kas izriet attiecīgi no dokumenta pieņemamības un nepieņemamības⁸². No vienas puses, Savienības tiesai ir jānosaka, vai intereses, attiecībā uz kurām tiek prasīta neizpaušana, ir reālas un tām ir garantēta aizsardzība, un jānovērtē iespējamā kaitējuma veids un apmērs, ja tiks atļauta dokumenta uzrādīšana⁸³. No otras puses, Tiesai ir jānovērtē, vai un cik lielā mērā var tikt negatīvi ietekmēta tās kā “faktu pārbaudītāja” loma, ja dokuments netiek uzrādīts, proti, vai attiecīgais dokuments, iespējams, ir svarīgs vai pat izšķirošs, lai noteiktu attiecīgus faktus, vai arī tas ir vienkārši viens no vairākiem dokumentiem, kas var būt noderīgs šajā nolūkā⁸⁴. Turklāt – vai pastāv kādas citas “tiesas iekšējās” intereses, piemēram, procesa ekonomija, tiesvedības taisnīgums vai tiesību uz aizstāvību ievērošana, kas atkarībā no apstākļiem varētu pamatot noteiktu dokumentu pieņemšanu vai nepieņemšanu⁸⁵?

139. Tomēr ir skaidri jāuzsver, ka noteikumi par pierādījumu iegūšanu tiesvedības ietvaros un noteikumi, kas paredzēti Regulā Nr. 1049/2001, zināmā mērā pārklājas attiecībā uz ieguldījumu – to interešu raksturu, kuras var līdzsvarot atklāšana. Turpretim attiecībā uz pašu līdzsvarošanu un galvenokārt tās iespējamo iznākumu tie ir ļoti atšķirīgi. Faktiski ir diezgan iespējams, ka attiecībā uz lielu skaitu dokumentu noteiktu interešu aizsardzība var attaisnot pieteikuma par piekļuvi dokumentiem noraidīšanu Regulas Nr. 1049/2001 izpratnē, lai gan tie paši iemesli nebūtu pietiekami, lai pamatotu izņemšanu no lietas materiāliem strīdā Savienības tiesās⁸⁶.

⁸⁰ Skat. tostarp rīkojumus, 2002. gada 23. oktobris, Austrija/Padome (C-445/00, EU:C:2002:607, 12. un 13. punkts), un 2007. gada 23. marts, *Stadtgemeinde Frohnleiten un Gemeindebetriebe Frohnleiten* (C-221/06, EU:C:2007:185, 20.–22. punkts), un spriedumu, 2020. gada 31. janvāris, Slovēnija/Horvātija (C-457/18, EU:C:2020:65, 70. punkts).

⁸¹ Skat., piemēram, spriedumu, 2015. gada 23. septembris, *Cerafogli/ECB* (T-114/13 P, EU:T:2015:678, 43. punkts).

⁸² Šajā ziņā kopumā skat. Barents, R., *Remedies and Procedures Before the EU Courts*, 2. izdevums, Wolters Kluwer, 2020, 651. un 652. lpp.

⁸³ Skat., piemēram, spriedumu, 2015. gada 12. maijs, *Dalli/Komisija* (T-562/12, EU:T:2015:270, 50.–53. punkts).

⁸⁴ Šajā nozīmē skat. rīkojumu, 2014. gada 13. februāris, Komisija/Padome (C-425/13, nav publicēts, EU:C:2014:91, 22.–24. punkts); un spriedumus, 2001. gada 6. marts, *Dunnett u.c./EIB* (T-192/99, EU:T:2001:72, 33. un 34. punkts); 2014. gada 11. jūlijs, *Esso u.c./Komisija* (T-540/08, EU:T:2014:630, 61. punkts), un 2015. gada 12. maijs, *Dalli/Komisija* (T-562/12, EU:T:2015:270, 51. punkts).

⁸⁵ Skat., piemēram, spriedumus, 2014. gada 11. jūlijs, *Esso u.c./Komisija* (T-540/08, EU:T:2014:630, 62. punkts), un 2017. gada 4. jūlijs, *European Dynamics Luxembourg u.c./Eiropas Savienības Dzelzceļa aģentūra* (T-392/15, EU:T:2017:462, 52.–56. punkts), un rīkojumu, 2015. gada 25. februāris, *BPC Lux 2 u.c./Komisija* (T-812/14 R, nav publicēts, EU:T:2015:119, 14. punkts).

⁸⁶ Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2011. gada 21. jūlijs, *Zviedrija/MyTravel* un Komisija (C-506/08 P, EU:C:2011:496, 118. punkts). Pēc analogijas skat. arī ģenerāldokvātes J. Kokotes [J. Kokott] secinājumus lietā *Dragnea/Komisija* (C-351/20 P, EU:C:2021:625, 92. punkts).

140. Ja būtu citādi, abu režīmu efektīva apvienošana radītu vairākus ļoti apšaubāmus rezultātus, lai neteiktu vairāk. Pirmkārt, vienīgajai tiesai, kas ir tiesīga pilnībā kontrolēt Savienības iestādes, šī uzdevuma veikšanas laikā būtu tāda pati piekļuve informācijai kā ikvienam ierindas pilsonim. Otrkārt, lēmuma pieņemšana par pierādījumu pieļaujamību Savienības tiesās lielā mērā tiktu atstāta Savienības iestāžu pašatlases kārtībā attiecībā uz dokumentiem, kurus tās vēlas pārskatīt. Treškārt, tam visam būtu diezgan apgrūtināšas sekas, kas liktu Eiropas Savienības Tiesai pilnībā cenzēt vai aplūsināt kādu no pusēm to parasti neierobežotajās tiesībās brīvi runāt ar Tiesu, iespējams, kaitējot šīs puses tiesībām tikt pilnībā uzklautai saskaņā ar Hartas 47. pantu.

141. Viss iepriekš minētais, manuprāt, tiek ņemts vērā arī jaunajā sociālajā realitātē attiecībā uz informācijas izplatīšanu un pieejamību⁸⁷, kas nav izdevīga Tiesas darbībai un uztverei. Citas Savienības iestādes arvien biežāk lūdz Savienības tiesas iesaistīties diezgan dīvainā *commedia dell'arte*, un Pulcinellas noslēpums ir zināms visiem, izņemot Tiesu, vai drīzāk ieskaitot Tiesu, bet tikai Tiesai nav atļauts to izpaust. Visu cieņu un simpātijas pret *commedia dell'arte*, bet tā diez vai var būt veselīga loma jebkurai tiesai.

142. Īsi sakot, pierādījumu pieļaujamība tiesvedībā ir atkarīga tikai no katras lietas attiecīgajiem apstākļiem. Savienības tiesas neierobežo nekādi stingri noteikumi, un tās var brīvi noteikt, vai dokuments ir atbilstošs un, neraugoties uz to, vai pastāv īpaši apstākļi, kas iestājas pret uzrādīšanu. Kā Tiesa ir nesen nospriedusi, “pierādījumu novērtējums nav abstraktas analīzes rezultāts, bet gan faktu un apstākļu pārbaude katrā atsevišķā gadījumā⁸⁸”.

143. Šajā ziņā ir jāņem vērā arī fakts, ka, lai gan Tiesa pēc savas ierosmes var izvirzīt jautājumu par pierādījumu pieļaujamību, parasti lietas dalībniekam, kas iebilst pret dokumenta sagatavošanu, ir skaidri un detalizēti⁸⁹, un laikus jāpaskaidro Tiesai⁹⁰, kādā veidā izpaustā informācija konkrēti kaitētu minētajām interesēm. Ar neskaidriem vai vispārīgiem apgalvojumiem šajā ziņā nepietiek⁹¹.

c) Atšķirīgās sekas attiecībā uz pierādījumu sagatavošanu, no vienas puses, un piekļuvi dokumentiem, no otras puses

144. Šajā brīdī kļūst svarīgi uzsvērt vēl vienu aspektu, kas atšķir piekļuves dokumentiem režīmu no pierādījumu iesniegšanas režīma Savienības tiesās. Tas attiecas uz iespējamām *sekām*, kas izriet no attiecīgo dokumentu “atklāšanas”. Atšķirībā no patiešām binārā iznākuma saskaņā ar Regulu Nr. 1049/2001 (piekļuve vai nu ir piešķirta, vai nav), procedūras Savienības tiesās pieļauj citus, daudz samērīgākus risinājumus nekā pilnīga dokumenta izņemšana no lietas.

145. Savienības iestāde vairs nevar kontrolēt vai ierobežot tāda dokumenta apriti, kuram tā ir piešķirusi piekļuvi saskaņā ar Regulu Nr. 1049/2001. Turpretim Savienības tiesību sistēmā pastāv īpaši noteikumi, lai nodrošinātu dokumentu un informācijas konfidencialitāti, ko puses iesniegušas tiesas procesā⁹². It īpaši *ad hoc* noteikumi, kas reglamentē piekļuvi lietas

⁸⁷ It īpaši arvien biežāk vienā vai otrā veidā publiski tiek parādīti vairāki dažādi dokumenti, bet tas nav attiecināms uz pusi, kas vēlāk vēlas balstīties uz tiem.

⁸⁸ Rikojums, 2019. gada 12. jūnijs, OY/Komisija (C-816/18 P, nav publicēts, EU:C:2019:486, 7. punkts).

⁸⁹ Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2000. gada 8. novembris, *Ghignone* u.c./Padome (T-44/97, EU:T:2000:258, 45. punkts), un pēc analogijas spriedumu, 2011. gada 21. jūlijs, *Zviedrija/MyTravel* un Komisija (C-506/08 P, EU:C:2011:496, 115. punkts).

⁹⁰ Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2002. gada 24. septembris, *Falck* un *Acciaierie di Bolzano*/Komisija (C-74/00 P un C-75/00 P, EU:C:2002:524, 60. un 61. punkts).

⁹¹ Pēc analogijas skat. spriedumu, 2011. gada 21. jūlijs, *Zviedrija/MyTravel* un Komisija (C-506/08 P, EU:C:2011:496, 116. punkts un tajā minētā judikatūra).

⁹² Skat. *in primis* LESD 15. panta 3. punktu.

materiāliem⁹³, nodrošina, ka konfidenciāla informācija netiek reproducēta dokumentos, kuriem sabiedrība var piekļūt⁹⁴, un ļauj konfidenciālu informāciju izslēgt no pakalpojuma vai saziņas ar citām pusēm⁹⁵.

146. Šajā ziņā ir jāatceras, ka Savienības tiesu rīcībā ir dažādi instrumenti, kurus var izmantot, lai apmierinātu nepieciešamību aizsargāt to dokumentu (vai to daļu) konfidencialitāti, kuri iesniegti tiesvedībā attiecībā pret citām pusēm, vienlaikus ievērojot visu pušu tiesības uz aizstāvību. Piemēram, dažos gadījumos Savienības tiesas ir pieprasījušas kādai pusei iesniegt attiecīgo dokumentu nekonfidenciālu versiju vai to kopsavilkumu, lai šos dokumentus darītu zināmus pārējām pusēm⁹⁶. Turklāt ārkārtas situācijās Savienības tiesas var nolemt, ka tikai pušu advokāts var piekļūt noteiktiem pierādījumiem⁹⁷, vai ārkārtējos gadījumos – ka pārējām procesa pusēm netiek piešķirta piekļuve noteiktiem dokumentiem⁹⁸.

147. Katrs no šiem iespējamiem risinājumiem savā ziņā joprojām būtu proporcionālāks, un tiktu ievērotas ne tikai pušu tiesības saskaņā ar Hartas 47. pantu, bet arī Savienības tiesu loma, nevis vienkārši tiktu izslēgti iesniegtie pierādījumi. Tas vēlreiz parāda, ka Savienības tiesas nevar vienkārši “aizņemties” *en bloc* noteikumus par piekļuvi dokumentiem un izmantot tos tā, it kā tie attiektos arī uz pierādījumu sagatavošanu. Apstākļos, kad ir patiesi iemesli noteiktus dokumentus (daļēji vai *in toto*) saglabāt konfidenciālus plašākai sabiedrībai vai pat pusēm, Savienības tiesas patiesi var pieņemt dažādus aktus, kas var nodrošināt konfidencialitāti, vienlaikus atļaujot pusei uzrādīt pierādījumus, ko tā uzskata par būtiskiem.

148. Ņemot to vērā, turpinājumā izskatīšu, vai Vispārējās tiesas novērtējums šajā lietā attiecībā uz strīdīgo pielikumu pieņemamību atbilst iepriekš izklāstītajiem principiem.

d) Tiesību kļūdas attiecībā uz pierādījumu sniegšanu

149. Uzskatu, ka apelācijas sūdzības iesniedzējas otrais pamats principā ir pamatots.

150. Pārsūdzētā rikojuma 39. punktā Vispārējā tiesa (pareizi) ir norādījusi, ka Regulai Nr. 1049/2001 var būt *indikatīva nozīme*. Tomēr pēc tam tā turpināja piemērot šos noteikumus situācijai diezgan mehāniski, neņemot vērā faktu, ka aplūkotā problēma un juridiskais jautājums, kas bija jāatrisina šajā tiesā, bija tas, vai attiecīgie pielikumi ir jāizņem no lietas materiāliem, nevis tas, vai jāpiešķir publiska piekļuve šiem dokumentiem.

⁹³ Skat. it īpaši Vispārējās tiesas Reglamenta 38. pantu un Tiesas Reglamenta 22. panta 2. punktu.

⁹⁴ Skat. it īpaši Vispārējās tiesas Reglamenta 66. pantu. Skat. arī spriedumu, 2010. gada 1. jūlijs, *AstraZeneca/Komisija* (T-321/05, EU:T:2010:266, 25. punkts).

⁹⁵ Skat. it īpaši Vispārējās tiesas Reglamenta 68. panta 4. punktu, 103. pantu, 104. pantu un 144. pantu, kā arī Tiesas reglamenta 131. panta 2.–4. punktu. Skat. arī spriedumu, 2010. gada 12. maijs, *Komisija/Meierhofer* (T-560/08 P, EU:T:2010:192, 72. punkts un tajā minētā judikatūra).

⁹⁶ Skat., piemēram, spriedumu, 2011. gada 12. maijs, *Missir Mamachi di Lusignano/Komisija* (F-50/09, EU:F:2011:55, 156. punkts).

⁹⁷ Skat. spriedumu, 2019. gada 10. aprīlis, *Jindal Saw un Jindal Saw Italia/Komisija* (T-301/16, EU:T:2019:234, 48.–51. punkts).

⁹⁸ Skat. Vispārējās tiesas Reglamenta 105. panta 2. punktu un Tiesas Reglamenta 190.a pantu. Skat. arī Tiesas Lēmumu (ES) 2016/2386 (2016. gada 20. septembris) attiecībā uz drošības noteikumiem, kas piemērojami informācijai vai materiāliem, kuri iesniegti Vispārējā tiesā atbilstoši tās Reglamenta 105. pantam (OV 2016, L 355, 5. lpp.), un Vispārējās tiesas Lēmumu (ES) 2016/2387 (2016. gada 14. septembris) attiecībā uz drošības noteikumiem, kas piemērojami atbilstoši Reglamenta 105. panta 1. vai 2. punktam iesniegtajai informācijai vai materiāliem (OV 2016, L 355, 18. lpp.).

151. Citiem vārdiem, nekur apstrīdētajā rīkojumā – proti, ne iedaļā “Padomes izvirzītais procesuālais jautājums”⁹⁹, ne iedaļā “Lūgums par procesa organizatorisko pasākumu”¹⁰⁰ – nav norādes, ka Vispārējā tiesa ir veikusi novērtējumu, kas faktiski atšķirtos no Regulas Nr. 1049/2001. Nešķiet, ka Vispārējā tiesa būtu ņēmusi vērā dažādās vērtības (vai veikusi līdzsvarošanu), kas ir pamatā pierādījumu pieņemamībai Savienības tiesās.

152. Vispirms Vispārējā tiesa noteica intereses, kuru aizsardzība varētu pamatot izņemšanu no lietas materiāliem, pamatojoties uz Regulas Nr. 1049/2001 4. panta 1., 2. un 3. punktu. Vispārējā tiesa it īpaši norādīja uz nepieciešamību i) nodrošināt, ka Savienības iestādes saņem atklātu, objektīvu un visaptverošu juridisku konsultāciju¹⁰¹, ii) izvairīties no noteikumu par publisku piekļuvi dokumentiem apiešanas¹⁰² un iii) neapdraudēt Eiropas Savienības starptautiskās attiecības¹⁰³. Šajā ziņā piekritu Vispārējai tiesai, ka principā šīs pašas intereses varētu arī pamatot Savienības tiesu atteikšanos pieņemt dažus dokumentus kā pierādījumus.

153. Turpretim veids, kādā Vispārējā tiesa pēc tam izvērtēja, vai un kā šīs intereses izskatāmajā lietā varētu tikt aizskartas, ja attiecīgie pielikumi tiktu saglabāti lietas materiālos, nav pārliecinošs. Šīs pārbaudes laikā Vispārējā tiesa neņēma vērā nekādas “tiesas iekšējās” intereses, kas, iespējams, būtu varējušas sniegt šai tiesai pamatojumu, kāpēc tai būtu jānoraida Padomes lūgums. Līdz ar to šajā kontekstā Vispārējā tiesa akli balstījās uz Regulas Nr. 1049/2001 noteikumiem, pieļaujot tiesību kļūdu. Šajā ziņā īpaši ilustratīvi ir turpinājumā izklāstītie aspekti.

154. Pirmkārt, netika apsvērta iespējamā nepieciešamība pašai Vispārējai tiesai piekļūt attiecīgajiem dokumentiem, lai sniegtu informētu viedokli par norādītajiem faktiem¹⁰⁴, kā arī apelācijas sūdzības iesniedzējas tiesību uz aizstāvību ierobežošana (kas ietver tās brīvību iesniegt pierādījumus), kas izrietētu no iespējamās attiecīgo pielikumu izņemšanas no lietas. Šī neesamība ir vēl pārsteidzošāka, ņemot vērā faktu, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvoja, ka daži attiecīgie pielikumi ir “izšķiroši”, lai pierādītu vienu no saviem argumentiem.

155. Otrkārt, apgalvotais kaitējums Padomes izvirzītajām interesēm izriet – pēc Vispārējās tiesas domām – tikai no tā, ka attiecīgos pielikumus varēja saglabāt lietas materiālos un tos izskatīja Vispārējā tiesa. Vispārējā tiesa neprasija Padomei sīki paskaidrot, nemaz nerunājot par vajadzīgo standartu pierādīšanu, veidu, kā un kādā mērā var tikt īpaši aizskartas izvirzītās intereses.

156. Pat ja uzskatītu, ka tikai Vispārējās tiesas pieņēmumi varētu tikt uzskatīti par pietiekamiem attiecībā uz nepieciešamību izvairīties no noteikumu par piekļuvi dokumentiem apiešanas¹⁰⁵ un juridisko konsultāciju aizsardzību (*quod non*)¹⁰⁶, tas pats diez vai varētu būt spēkā attiecībā uz Eiropas Savienības starptautisko attiecību aizsardzību. Patiesi, šķiet, ka Vispārējā tiesa neņem vērā faktu, ka apelācijas sūdzības iesniedzējas rīcībā jau ir attiecīgie pielikumi un tādējādi tā varētu tos izmantot citā *tiesā* pēc saviem ieskatiem. Jebkurā gadījumā risks, ka attiecīgie pielikumi varētu

⁹⁹ Šo iedaļu veido daži “sākotnēji apsvērumi”, kuros Vispārējā tiesa centās noteikt piemērojamo tiesisko regulējumu (38.–46. punkts), un trīs īpašas apakšiedaļas, kurās tā savukārt piemēroja šo regulējumu, lai pārbaudītu dažādus dokumentus, uz kuriem attiecas Padomes pieprasījums (47.–56. punkts attiecībā uz pirmo strīdīgo dokumentu, 57.–64. punkts attiecībā uz otro attiecīgo dokumentu un 65.–68. punkts attiecībā uz trešo attiecīgo dokumentu).

¹⁰⁰ Pārsūdzētā rīkojuma 125.–135. punkts.

¹⁰¹ Pārsūdzētā rīkojuma 40., 52. un 55. punkts.

¹⁰² Pārsūdzētā rīkojuma 51. punkts.

¹⁰³ Pārsūdzētā rīkojuma 41., 42. un 135. punkts.

¹⁰⁴ Īsu apsvērumu par šo jautājumu, iespējams, var uzskatīt par “netiešu” pārsūdzētā rīkojuma 129. punktā attiecībā uz neredīgajiem Vācijas dokumentiem.

¹⁰⁵ Skat. it īpaši pārsūdzētā rīkojuma 51. punktu.

¹⁰⁶ Skat. it īpaši pārsūdzētā rīkojuma 52. punktu.

atklāt Eiropas Savienības stratēģisko mērķi turpmākajās sarunās ar Krieviju, tādējādi mazinot Savienības iestāžu spēju noslēgt apmierinošu vienošanos, iespējams, pastāv, ja attiecīgie dokumenti ir izmantoti publiskai izpaušanai, bet tas noteikti nenozīmē, ka šāds risks pastāv to iesniegšanas rezultātā tiesas procesā.

157. Turklāt par pareizu nevar uzskatīt arī Vispārējās tiesas apgalvojumu, ka nerediģēto Vācijas dokumentu satura izpaušana šajā tiesvedībā varētu apdraudēt Eiropas Savienības starptautisko attiecību aizsardzību¹⁰⁷. Vispirms ne apstrīdētajā rīkojumā, ne atbildētāju un personu, kas iestājušās lietā, apsvērumos nav sniegts nepārprotams skaidrojums tam, kāpēc apelācijas sūdzības iesniedzējas (privāta investora) šķirējtiesas uzsākšanai saskaņā ar Enerģētikas hartas līguma¹⁰⁸ 26. pantu pret Eiropas Savienību būtu jāattiecas uz *starptautiskajām* attiecībām *stricto sensu* (proti, attiecībām starp Eiropas Savienību un trešām valstīm, starptautiskām organizācijām vai līdzīgām struktūrām). No pirmā acu uzmetiena tas šķiet privāts strīds.

158. Turklāt tas vien, ka Savienības tiesa varēja pārbaudīt šos dokumentus, automātiski nepiešķir šiem dokumentiem “lēģitimitāti”. Tas notiktu tikai tad, ja Vispārējā tiesa *balstītos* uz šiem dokumentiem un apstiprinātu to saturu.

159. Turklāt – un tas ir ļoti svarīgi – ir apšaubāmi uztvert Regulas Nr. 1049/2001 noteikumus par pārredzamību un atklātību kā noteikumu kopumu, kas ļauj iestādēm atteikties izpaust informāciju katru reizi, kad ir kāds dokuments, ko varētu izmantot tiesvedībā pret Savienību. Viens no šī noteikumu kopuma mērķiem ir ļaut sabiedrībai pārraudzīt Savienības iestāžu darbības. *A fortiori* tam jābūt spēkā attiecībā uz pierādījumu iegūšanas noteikumiem, noteikumiem, kurus diez vai var uzskatīt par tādiem, kas dod priekšroku (publiskai) pusei pret citu (privātu) pusi.

160. Treškārt, *konkrēti* izvērtējot, vai noteikumam (pierādījumu pieļaujamība) ir jābūt izņēmumam (izņemšana no attiecīgo pielikumu lietas materiāliem), Vispārējā tiesa pamatā piemēroja Regulu Nr. 1049/2001. Vispārējās tiesas pamatojums attiecībā uz ieteikuma atcelšanu īpaši norāda uz šo pieeju. Pamatojums attiecas tikai uz dokumenta izpaušanu sabiedrībai, nevis uz izņemšanu no lietas. Tā kā atteikums publiskot dokumentu tika atzīts par pamatotu, pēc Vispārējās tiesas domām, no tā neizbēgami izrietēja, ka arī šī dokumenta uzrādīšana tiesas procesā bija jāizslēdz¹⁰⁹. Tāpat nerediģēto Vācijas dokumentu izņemšana no lietas tika balstīta tikai uz iespējamu kaitējumu, ko šo dokumentu izpaušana tiesvedībā varētu radīt Eiropas Savienības starptautisko attiecību aizsardzībai “Regulas Nr. 1049/2001 4. panta 1. punkta izpratnē”¹¹⁰. Tas, kā paskaidrots iepriekš 139. punktā, nevar būt pareizi.

161. Ceturtkārt, tā pati problemātiskā pieeja tika izmantota vienīgajā gadījumā, kad Vispārējā tiesa, secinājusi, ka attiecīgo pielikumu sagatavošana faktiski var kaitēt Padomes norādītajām sabiedrības interesēm, izvērtēja, vai pastāv iemesli, kas tomēr varētu attaisnot to, ka *dokumenti tiek saglabāti lietā*. Pārsūdzētā rīkojuma 54. punktā Vispārējā tiesa būtībā ir pieprasījusi no apelācijas sūdzības iesniedzējas pierādījumus par “sevišķu sabiedrības interešu” esamību, lai

¹⁰⁷ Pārsūdzētā rīkojuma 135. punkts.

¹⁰⁸ Šķirējtiesas process tika sākts 2019. gada 26. septembrī saskaņā ar Enerģētikas hartas līguma 26. panta 4. punkta b) apakšpunktu un Apvienoto Nāciju Organizācijas Starptautisko tirdzniecības tiesību komisijas (*UNCITRAL*) šķirējtiesas noteikumu (1976. gads) 3. pantu.

¹⁰⁹ Pārsūdzētā rīkojuma 57.–63. punkts. Šā rīkojuma 63. punkts šajā ziņā ir īpaši izsmeļošs – Vispārējā tiesa noslēdza vērtējumu, norādot, ka “Padome ir pilnīgi tiesīga uzskatīt, ka šī dokumenta *izpaušana* konkrēti un faktiski kaitētu sabiedrības interešu aizsardzībai attiecībā uz starptautiskajām attiecībām Regulas Nr. 1049/2001 4. panta 1. punkta izpratnē [...], kas *pats par sevi* attaisno šī dokumenta izslēgšanu no lietas materiāliem, bez nepieciešamības izvērtēt šo sabiedrības interešu aizsardzību pret sevišķām vispārējām interesēm [...]”. Mans izcēlums.

¹¹⁰ Pārsūdzētā rīkojuma 135. punkts.

saglabātu pirmo apstrīdēto dokumentu lietas materiālos. Neievērojot šādas augstākas sabiedrības intereses, Vispārējā tiesa secināja, ka apelācijas sūdzības iesniedzējas tiesības iesniegt pierādījumus nav pelnījušas aizsardzību, jo apelācijas sūdzības iesniedzēja īsteno tikai savas privātās intereses.

162. Tomēr, lai gan prasība pierādīt “sevišķas sabiedrības intereses” ir pamatota saistībā ar novērtējumu par to, vai iestādei dokuments ir publiski jāatklāj, tam nav jēgas tiesas procesa kontekstā. Privāts pieteikuma iesniedzējs pēc definīcijas īsteno savas privātās intereses celt prasību tiesā¹¹¹. Diez vai būtu saderīgi ar vienlīdzības principu likuma priekšā, ja pieteikuma iesniedzējiem, kas cēlušī prasību “cēlu” iemeslu dēļ¹¹², būtu lielākas procesuālās tiesības un garantijas nekā pieteikuma iesniedzējiem, kas cēlušī lietas par savām privātajām interesēm.

163. Jebkurā gadījumā, pat ja tiktu ievērots Vispārējās tiesas problemātiskais pamatojums, nebūtu grūti noteikt dažas svarīgas sabiedrības intereses, kuras labāk varētu nodrošināt tiesa, kas spēj pārbaudīt visus attiecīgos dokumentus. Piemēram, labāk informētas tiesas efektīvāk nodrošina labu tiesu izpildi (jo tās retāk cieš no noteiktām tiesu kļūdām) un stiprina tiesiskumu (atbrīvojot Savienības tiesisko kārtību no potenciāli nelikumīgām darbībām). Man šķiet, ka šīs intereses ir raksturīgas visām tiesvedībām, ne tikai tām, ko ierosinājuši “labie samarieši”¹¹³.

164. Visbeidzot, šajā ziņā Vispārējā tiesa nav ņēmusi vērā arī faktu, ka vismaz daži attiecīgie pielikumi (neredīgētie Vācijas dokumenti) attiecas uz likumdošanas procedūru, kas saskaņā ar judikatūru prasa lielāku pārredzamību un tādējādi plašāku piekļuvi¹¹⁴. Pārsūdzētā rīkojuma 131. punktā Vispārējā tiesa ir atzinusi šo faktu, bet pēc tam nav izvērtējusi, vai izskatāmajā lietā tam varēja būt kāda ietekme.

165. Piektkārt, tāda pati kļūdaina Vispārējās tiesas pieeja ir atrodama arī fragmentos, kuros šī tiesa ir novērtējusi pušu iesniegtos *pierādījumus*, lai apstiprinātu to argumentus par pieņemamību. Pārsūdzētā rīkojuma 53. punktā Vispārējā tiesa ir atzinusi, ka viena puse (Padome) ir pamatojusi savus argumentus par nepieciešamību izņemt dokumentu no lietas materiāla, *iesniedzot savu lēmumu par atteikumu tam piekļūt*.

166. Protams, es neapgalvoju, ka Padomes lēmumam šajā kontekstā nevajadzētu būt nozīmei. Tomēr tas noteikti nevar būt *izšķirošs*, kā, šķiet, ir uzskatījusi Vispārējā tiesa. Šis dokuments tikai atspoguļoja tā autora – tās pašas personas, kas to iesniedza kā pierādījumu Vispārējā tiesā, – viedokli par saistītu, bet, kā jau minēts, ne identisku jautājumu: par dokumenta nepieejamību saskaņā ar Regulu Nr. 1049/2001. Tomēr, kā minēts šo secinājumu 139. punktā, pat likumīgs lēmums neizpaust informāciju saskaņā ar Regulu Nr. 1049/2001 neizraisa attiecīgā dokumenta automātisku nepieņemamību kā pierādījumu Savienības tiesās.

¹¹¹ Diez vai man šajā kontekstā ir jānorāda, ka viena no prasībām attiecībā uz privāto pieteikuma iesniedzēju statusu tieši ir ieinteresētība celt prasību.

¹¹² Pat neiedziļinoties jautājumā par to, kurš (un kā) varētu izlemt, kas ir īpašs tiesību cienīgs cēlonis un kas ir vienkārši normāls individuālais egoisms.

¹¹³ Pilnības labad varētu piebilst, ka judikatūra, uz kuru Vispārējā tiesa šajā kontekstā atsaucas, attiecas uz dažāda veida darbībām un (daļēji) arī uz dažādiem dokumentu veidiem. Abi lēmumi, kas minēti pārsūdzētā rīkojuma 54. punktā, tika pieņemti strīdos starp *privileģētiem pieteikuma iesniedzējiem*, kuri saskaņā ar Līgumu un Eiropas Savienības Tiesas statūtu noteikumiem pēc definīcijas ir atšķirīgā stāvoklī no privātajiem pieteikuma iesniedzējiem (piemēram, apelācijas sūdzības iesniedzēja šajā lietā).

¹¹⁴ Skat. it īpaši Regulas Nr. 1049/2001 6. apsvērumu. Skat. arī spriedumus, 2008. gada 1. jūlijs, *Zviedrija un Turco/Padome* (C-39/05 P un C-52/05 P, EU:C:2008:374, 45.–47. punkts), un 2018. gada 4. septembris, *ClientEarth/Komisija* (C-57/16 P, EU:C:2018:660, 84.–95. punkts).

167. Turklāt praktisku iemeslu dēļ atbalstīt Vispārējās tiesas pieeju nozīmētu atļaut atbildētājam iestādei pašai izvēlēties pieņemamus pierādījumus¹¹⁵. Patiesi, neizpaužot dokumentu saskaņā ar Regulu Nr. 1049/2001, iestāde varētu izvēlēties pierādījumus, kurus ikviena puse, kas vēlas apstrīdēt tās aktu Savienības tiesās, varētu izmantot. Tas ir diezgan problemātiski, raugoties no vienlīdzības principa un efektīvas tiesiskās kontroles principa.

168. Turklāt ir taisnība, ka parasti iestāžu iekšējos dokumentus, kuros ir juridiskas konsultācijas, var iesniegt tikai tad, ja to uzrādīšanu ir atļāvusi attiecīgā iestāde vai ja to ir pasūtījusi attiecīgā Savienības tiesa¹¹⁶. Tomēr ir arī taisnība, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru pat Savienības iestāžu konfidenciāli vai iekšēji dokumenti noteiktās lietās var tikt likumīgi iekļauti lietas materiālos, neraugoties uz attiecīgās iestādes iebildumiem¹¹⁷. Patiesi, var būt apstākļi, kad konkrēta Savienības akta prettiesiskumu var pierādīt, tikai pamatojoties uz iekšējiem vai konfidenciāliem dokumentiem¹¹⁸. Vispārējā tiesa vienkārši ir “ignorējusi” pēdējo minēto judikatūru un ar to saistītos apelācijas sūdzības iesniedzēja argumentus.

169. Kļūda attiecībā uz prasību, ka puses apstiprina savus argumentus, ir vēl pārsteidzošāka attiecībā uz novērtējumu, kas veikts saistībā ar nerediģētajiem Vācijas dokumentiem, proti, dokumentiem, kurus nav sagatavojušas Savienības iestādes, bet (iespējams) Vācijas valdība. Vispārējā tiesa ir izpildījusi Padomes lūgumu un likusi tos izņemt no lietas materiāliem, pamatojoties tikai uz diviem pieņēmumiem. Pirmkārt, Vispārējā tiesa uzskatīja, ka tie ir konfidenciāli, pat neprasot Vācijas valdības apstiprinājumu šajā jautājumā¹¹⁹. Otrkārt, Vispārējā tiesa uzskatīja, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja šos dokumentus ir ieguvusi nelikumīgi, tikai tāpēc, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja nebija iesniegusi pierādījumus, kas apliecinātu to likumīgu iegūšanu, lai gan šī persona ir noliegusi jebkādu pārkāpumu¹²⁰. Tomēr saskaņā ar vispārējiem pierādīšanas pienākuma principiem Padomei vajadzēja pierādīt savus apgalvojumus.

170. Visbeidzot, apelācijas sūdzības iesniedzēja otrais pamats arī ir pamatots. Vispārējā tiesa ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, piemērodama nepareizu analītisko regulējumu, pārbaudot attiecīgo pielikumu pieņemamību.

171. Vispārējā tiesa būtībā ir piemērojusi Regulas Nr. 1049/2001 noteikumus un loģiku, lai novērtētu attiecīgo pielikumu pieņemamību. Vispārējā tiesa ne tikai, ja vajadzīgs, iedvesmojoties no šiem noteikumiem, vienkārši ir uzskatījusi, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja ir iesniegusi attiecīgos pielikumus tā, *it kā* tā būtu saistīta ar lūgumu piekļūt dokumentiem saskaņā ar Regulu Nr. 1049/2001. Šķiet, ka netika ņemtas vērā acīmredzamās atšķirības starp abām juridiskajām sistēmām. Netika ņemtas vērā iespējamās “tiesas iekšējās” intereses, kas varētu liecināt par to, ka šie dokumenti būtu jāglabā lietas materiālos. To darot (pareizāk sakot, to neizdarot), Vispārējā tiesa ir kļūdījusies, interpretējot un piemērojot principus, kas reglamentē iepriekš minēto pierādījumu iegūšanu, neievērojot labi iedibināto judikatūru.

¹¹⁵ Skat. šo secinājumu 140. punktu.

¹¹⁶ Skat. tostarp rīkojumu, 2002. gada 23. oktobris, Austrija/Padome (C-445/00, EU:C:2002:607, 12. punkts), un 2019. gada 14. maijs, Ungārija/Parlaments (C-650/18, nav publicēts, EU:C:2019:438, 8. punkts).

¹¹⁷ Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2018. gada 8. novembris, *QB/ECB* (T-827/16, EU:T:2018:756, 65. punkts un tajā minētā judikatūra). Skat. arī spriedumu, 1985. gada 3. oktobris, Komisija/*Tordeur* (C-232/84, EU:C:1985:392), un rīkojumu, 1986. gada 15. oktobris, *LAISA*/Padome (31/86, nav publicēts Krājumā).

¹¹⁸ Tas var būt gadījums, kad prasības tiek celtas, pamatojoties uz varas ļaunprātīgu izmantošanu, pēc trauksmes cēlēju sniegtās informācijas vai ja darbības var būt saistītas ar dažu iestāžu darbinieku kriminālatbildību.

¹¹⁹ Kā minēts šo secinājumu 116. punktā, tai bija tiesības to darīt.

¹²⁰ Pārsūdzētā rīkojuma 131.–135. punkts.

172. Līdz ar to pārsūdzētais rīkojums ir arī jāatceļ, ciktāl Vispārējā tiesa ir uzdevusi izņemt attiecīgos pielikumus no lietas materiāliem, un nolēmusi, ka nav jāņem vērā to iesniegumu fragmenti, kuros ir reproducēti šo dokumentu izraksti (rezolūīvās daļas 1) un 3) punkts).

e) *Strīdīgie pielikumi nav attiecināmi uz šo tiesvedību*

173. Kā minēts šo secinājumu 25. punktā, pēc lūguma par procesa organizatorisko pasākumu, ko tiesnesis referents un ģenerāladvokāts pieņēma saskaņā ar Tiesas Reglamenta 62. panta 1. punktu, apelācijas sūdzības iesniedzēja iesniedza attiecīgos pielikumus.

174. Izskatot šos dokumentus, es neuzskatu, ka tie ir būtiski šīs apelācijas tiesvedības vajadzībām.

175. Ņemot vērā apelācijas sūdzības iesniedzējas argumentus gan pirmajā instancē, gan apelācijas instancē, man šķiet, ka, izmantojot šos dokumentus, apelācijas sūdzības iesniedzēja būtībā ir centusies sasniegt divus mērķus. Pirmkārt, apelācijas sūdzības iesniedzēja centās “pastiprināt” noteiktus juridiskos argumentus, kas tika izteikti izskatāmajā lietā, parādot nostāju, ko šajā ziņā ieņēma dažas Savienības iestādes vai dalībvalstu valdības. Otrkārt, apelācijas sūdzības iesniedzēja centās apstiprināt savu apgalvojumu, ka tās cauruļvads ir bijis apstrīdētā tiesību akta galvenais mērķis.

176. Tomēr es neesmu pārliecināts, ka attiecīgie pielikumi patiesi palīdz Tiesai kādā no šiem aspektiem.

177. Pirmkārt, manuprāt, faktiskā situācija Tiesā ir diezgan skaidra un jebkurā gadījumā nav pakļauta atkārtotai izskatīšanai apelācijas kārtībā. Attiecībā uz iespējamiem juridiskajiem argumentiem, kuri ietverti šajos pielikumos, *iura novit curia*. Tiesai ir jāinterpretē likums. Diez vai ir jānorāda, ka apelācijas sūdzības iesniedzējas izvirzītie juridiskie argumenti, pat tie, kas, iespējams, ir ņemti no cita dokumenta¹²¹, Tiesai nekļūst ticamāki tikai tāpēc vien, ka tos ir apstiprinājusi vai pat iepriekš izteikusi kāda Savienības iestāde vai dalībvalsts. Jautājums drīzāk ir par to, vai šie argumenti paši par sevi ir pārliecinoši¹²².

178. Otrkārt, attiecībā uz apelācijas sūdzības iesniedzējas nodomu apstiprināt savus argumentus, kurus apstrīdētais tiesību akts “skar individuāli”, es uzskatu, ka Tiesai šajā ziņā ir pietiekami daudz informācijas un pierādījumu. Kā paskaidrošu turpmāk, uzskatu, ka apstrīdētais tiesību akts patiesi skar apelācijas sūdzības iesniedzēju tieši un individuāli, – informācija, kas nepieciešama šim secinājumam, faktiski jau ir atrodama lietas materiālos vai publiski pieejama.

179. Šo iemeslu dēļ es uzskatu, ka Tiesai nav jāpārbauda, vai, piemērojot pareizu tiesisko regulējumu, attiecīgie pielikumi ir jāuzskata par pieņemamiem. Šīs apelācijas nolūkos tiem nav nozīmes.

180. Tomēr, kā paskaidrots šo secinājumu iepriekšējās iedaļās, Vispārējā tiesa, izdarot secinājumu par attiecīgo pielikumu nepieņemamību, ir piemērojusi nepareizu juridisko pārbaudi. Turklāt, ja Tiesa piekrīt šajos secinājumos veiktajai analīzei, Vispārējai tiesai būs pienākums lietu izskatīt vēlreiz.

¹²¹ Kas praktiski būs iespējams. Pat ja Tiesa izņēmuma gadījumos patiesi var izslēgt kādu dokumentu no lietas materiāliem, diez vai tās uzdevums ir vadīt cenzūras biroju un pārbaudīt puses iesniegumus par to saturu, vēlreiz pārbaudot, vai kādas puses ierosinātais juridiskais arguments, iespējams, nav jau bijis iekļauts citā dokumentā.

¹²² Tā kā atskaites punkts noteikti paliek atšķirība starp atsauci uz ārēju iestādi (“tas ir pareizi, jo Savienības iestāde tā ir teikusi, un lūk, kur viņi to teica”) un atsevišķu argumentu pēc būtības, metaforiski aizstāvojot savu viedokli, nav nekādas vajadzības izmantot ārēju autoritāti.

181. Šādos apstākļos es uzskatu, ka ir lietderīgi arī Tiesai ieteikt pārsūdzētā rīkojuma 1) un 3) punktu atcelt. Tam vajadzētu ļaut Vispārējai tiesai vajadzības gadījumā veikt jaunu un konkrētajai lietai atbilstošu novērtējumu par šo pielikumu kā pierādījumu pieņemamību, ņemot vērā tajā minētos elementus, šoreiz – izmantojot pareizo kritēriju.

VI. Vērtējuma sekas – izskatāmās lietas risinājums

182. Pirmais un otrais apelācijas pamats ir pamatots. Līdz ar to pārsūdzētā rīkojuma rezolutīvās daļas 1), 3) un 4) punkts ir jāatceļ. Tā kā pārējās pārsūdzētā rīkojuma daļas tām stāv blakus, manuprāt, pārsūdzētais rīkojums ir jāatceļ pilnībā.

183. Saskaņā ar Eiropas Savienības Tiesas statūtu 61. panta pirmo daļu Tiesa pēc Vispārējās tiesas lēmuma atcelšanas var nodot lietu atpakaļ Vispārējai tiesai sprieduma pieņemšanai vai, ja tiesvedības stadija to atļauj, tā pati var pieņemt galīgo spriedumu šajā lietā.

184. Izskatāmajā lietā es uzskatu, ka tiesvedības gaita ļauj Tiesai pieņemt galīgo nostāju par apelācijas sūdzības iesniedzējas tiesībām celt prasību (A). Tomēr tas neļauj Tiesai izskatīt prasību pēc būtības (B).

A. Individuāls skārums

185. Pēc tam, kad ir secināts, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja ir tieša skarta, lai pieņemtu galīgo lēmumu par apelācijas sūdzības iesniedzējas tiesībām apstrīdēt apstrīdēto tiesību aktu, ir jānosaka, vai šis tiesību akts skar arī apelācijas sūdzības iesniedzēju *individuāli*. Lai gan Vispārējā tiesa šo jautājumu nav pārbaudījusi, es uzskatu, ka – gadījumā, ja jautājums ir likumīgs un turklāt diezgan vienkāršs, – Tiesa var veikt šo novērtējumu pati.

186. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru citas personas, nevis tās, kurām ir adresēts pasākums, var apgalvot, ka tās ir individuāli skartas LESD 263. panta ceturtās daļas izpratnē, tikai tad, ja šis pasākums tās ietekmē noteiktu īpašību dēļ, kas tām ir raksturīgas, vai tādu apstākļu dēļ, kuros tās atšķiras no visām citām personām, un tādu faktoru dēļ, kas tās atšķir individuāli tāpat kā personas gadījumā, uz kuru attiecas šāds tiesību akts¹²³.

187. Principā netiek uzskatīts, ka pieteikuma iesniedzējus individuāli skar tiesību akti, kas attiecas uz objektīvi noteiktām situācijām un rada juridiskas sekas attiecībā uz personu kategorijām, kuras aplūko vispārīgi un abstrakti¹²⁴. Turklāt tikai iespēja noteikt vairāk vai mazāk precīzi to personu skaitu vai pat identitāti, uz kurām attiecas tiesību akts, nekādā gadījumā nenozīmē, ka tas ir jāuzskata par tādu, kas tās skar individuāli, ja vien šo pasākumu piemēro saskaņā ar tā noteikto objektīvo juridisko vai faktisko situāciju¹²⁵.

¹²³ Skat. tostarp spriedumus, 1963. gada 15. jūlijs, *Plaumann*/Komisija (25/62, EU:C:1963:17, 107. punkts), un nesēn – 2015. gada 17. septembris, *Mory u.c./Komisija* (C-33/14 P, EU:C:2015:609, 93. punkts).

¹²⁴ Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2018. gada 6. novembris, *Scuola Elementare Maria Montessori*/Komisija, Komisija/*Scuola Elementare Maria Montessori* un Komisija/*Ferracci* (no C-622/16 P līdz C-624/16 P, EU:C:2018:873, 31. punkts un tajā minētā judikatūra).

¹²⁵ Skat. tostarp spriedumu, 2013. gada 19. decembris, *Telefónica*/Komisija (C-274/12 P, EU:C:2013:852, 47. punkts un tajā minētā judikatūra).

188. Tomēr Tiesa ir arī paskaidrojusi – fakts, ka apstrīdētais tiesību akts pēc sava rakstura un apjoma ir vispārpiemērojams vai tam ir likumdošanas raksturs, ciktāl tas attiecas uz attiecīgajiem uzņēmējiem kopumā, pats par sevi neizslēdz to, ka tas dažus no tiem skar individuāli¹²⁶.

189. Tas tā ir gadījumā, ja pieteikuma iesniedzējs var pierādīt, ka “pastāv situācija, kas no apstrīdētās normas viedokļa atšķir to no visiem [uzņēmējiem]”¹²⁷. Tomēr tas nenozīmē, ka pieteikuma iesniedzējam ir jābūt vienīgajai personai, kuru īpaši ietekmē apstrīdētais tiesību akts, lai to varētu uzskatīt par individuāli skartu. Tiesa ir nospriedusi, ka gadījumā, ja tiesību akts “skar personu grupu, kas tika *identificēta vai identificējama*, kad šis pasākums tika pieņemts, pamatojoties uz grupas dalībniekiem raksturīgiem kritērijiem, šis tiesību akts varētu skart šīs personas individuāli, jo tās ir daļa no *ierobežotas [uzņēmēju] klases*”¹²⁸. Citiem vārdiem, Tiesa ir konsekventi pieņēmusi individuālu skārumsu, ja Savienības iestādes, pieņemot apstrīdēto tiesību aktu, varēja zināt, kurus uzņēmumus, kuru skaits un identitāte bija skaidri saskatāma, šis tiesību akts īpaši ietekmētu¹²⁹.

190. Šajā ziņā Tiesa ir pievērsusi īpašu uzmanību apstāklim, ka personu kategoriju, pie kuras pieder pieteikuma iesniedzēja, veido *noteikts skaits* personu, ko *nevar paplašināt pēc apstrīdētā tiesību akta pieņemšanas*¹³⁰. Tika konstatēts, ka tas tā ir, it īpaši, ja apstrīdētais tiesību akts maina pieteikuma iesniedzēja tiesības, kuras iegūtas pirms tā pieņemšanas¹³¹. Turklāt Tiesa ir konstatējusi, ka pastāv individuāls skārums, ja apstrīdētais akts skar “noteiktu skaitu [uzņēmēju], kas identificēti individuālas darbības dēļ”, kuru tie bija veikuši vai attiecībā uz kuru tika uzskatīts, ka viņi to ir veikuši¹³².

191. Tomēr arī citi apstākļi varētu būt atbilstoši “*Plaumann* formulai”. Šī pārbaude noteikti ir stingra, bet vismaz no pirmā acu uzmetiena arī salīdzinoši atklāta un elastīga. Piemēram, lai noteiktu, vai pieteikuma iesniedzēji ir pietiekami individualizēti ar apstrīdēto tiesību aktu, Tiesa ir ņēmusi vērā – atsevišķi vai kopā ar citiem elementiem –, vai i) pieteikuma iesniedzēji ir piedalījušies procedūrā, kuras rezultātā ir pieņemts tiesību akts¹³³; ii) to tirgus stāvokli “*būtiski ietekmēja*” *mērķtiecīgs* tiesību akts¹³⁴; un/vai iii) apstrīdētā tiesību akta autoram bija jāņem vērā pieteikumu iesniedzēju īpašā situācija¹³⁵.

¹²⁶ Skat. spriedumu, 2009. gada 17. septembris, Komisija/*Koninklijke FrieslandCampina* (C-519/07 P, EU:C:2009:556, 51. punkts un tajā minētā judikatūra). Skat. arī spriedumu, 1994. gada 18. maijs, *Codorniu*/Padome (C-309/89, EU:C:1994:197, 19. punkts).

¹²⁷ Skat. spriedumu, 1994. gada 18. maijs, *Codorniu*/Padome (C-309/89, EU:C:1994:197, 22. punkts).

¹²⁸ Šajā nozīmē skat. spriedumus, 1985. gada 17. janvāris, *Piraiki-Patraiki* u.c./Komisija (11/82, EU:C:1985:18, 31. punkts); 2006. gada 22. jūnijs, *Belģija un Forum 187*/Komisija (C-182/03 un C-217/03, EU:C:2006:416, 60. punkts), un 2014. gada 27. februāris, *Stichting Woonpunt* u.c./Komisija (C-132/12 P, EU:C:2014:100, 59. un 60. punkts).

¹²⁹ Ģenerālvokāta P. Ferlorena van Temāta [*P. verLoren van Themaat*] secinājumi lietā *Piraiki-Patraiki* u.c./Komisija (11/82, EU:C:1982:356, 218. punkts).

¹³⁰ Ģenerālvokāta K. O. Lenca [*C.O. Lenz*] secinājumi lietā *Codorniu*/Padome (C-309/89, EU:C:1992:406, 38. punkts). Mans izcēlums.

¹³¹ Skat. spriedumus, 2008. gada 13. marts, Komisija/*Infront WM* (C-125/06 P, EU:C:2008:159, 72. punkts), un 2014. gada 27. februāris, *Stichting Woonpunt* u.c./Komisija (C-132/12 P, EU:C:2014:100, 59. punkts).

¹³² Skat. spriedumu, 1975. gada 18. novembris, *CAM/EEK* (100/74, EU:C:1975:152, 18. punkts). Līdzīgi – spriedums, 1971. gada 13. maijs, *International Fruit Company* u.c./Komisija (no 41/70 līdz 44/70, EU:C:1971:53, 17. un 18. punkts).

¹³³ Skat. spriedumu, 1986. gada 28. janvāris, *Cofaz* u.c./Komisija (169/84, EU:C:1986:42, 24. un 25. punkts).

¹³⁴ Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2008. gada 22. decembris, *British Aggregates*/Komisija (C-487/06 P, EU:C:2008:757, 50.–57. punkts). Līdzīgi – spriedums, 2006. gada 12. decembris, *Asociación de Estaciones de Servicio de Madrid* un *Federación Catalana de Estaciones de Servicio*/Komisija (T-95/03, EU:T:2006:385, 52.–55. punkts).

¹³⁵ Šajā nozīmē skat. spriedumus, 2003. gada 10. aprīlis, Komisija/*Nederlandse Antillen* (C-142/00 P, EU:C:2003:217, 71.–76. punkts un tajos minētā judikatūra), un 2005. gada 3. februāris, *Comafica* un *Dole Fresh Fruit Europe*/Komisija (T-139/01, EU:T:2005:32, 110. punkts). Skat. arī spriedumus, 1990. gada 6. novembris, *Weddel*/Komisija (C-354/87, EU:C:1990:371, 20.–22. punkts), un 1993. gada 15. jūnijs, *Abertal* u.c./Komisija (C-213/91, EU:C:1993:238, 23. punkts).

192. Vai, ņemot vērā šos apstākļus, apelācijas sūdzības iesniedzēja ir pierādījusi, ka apstrīdētais tiesību akts to skar individuāli?

193. Es uzskatu, ka tas tā ir.

194. Pirmkārt, apelācijas sūdzības iesniedzēja pieder pie personu grupas, kas apstrīdētā tiesību akta pieņemšanas laikā bija *slēgta un identificējama*. Faktiski Gāzes direktīvas piemērošanas jomas paplašināšana teorētiski nepastarpināti ietekmēja tikai divus cauruļvadus: *Nord Stream 2* un *Trans-Adriatic*. Tomēr, tā kā pēdējais no minētajiem cauruļvadiem jau bija saņēmis atbrīvojumu, ir lietderīgāk runāt par apelācijas sūdzības iesniedzēju kā *vienīgo* uzņēmumu, kas pieder pie šīs (tīri teorētiskās) personu grupas, uz kuru attiecas apstrīdētais tiesību akts¹³⁶.

195. Otrkārt, ņemot vērā apelācijas sūdzības iesniedzējas faktisko situāciju, tā daudzējādā ziņā bija *unikālā stāvoklī* attiecībā pret apstrīdēto tiesību aktu. Minētā tiesību akta pieņemšanas un tā spēkā stāšanās brīdī tās cauruļvada būvniecība bija ne tikai sākta, bet arī sasniegusi ļoti augstas gatavības stadiju. Tomēr tajā pašā laikā šo cauruļvadu nevarēja pabeigt pirms Gāzes direktīvas 49.a pantā noteiktā termiņa. Līdz ar to jaunais režīms nepastarpināti attiektos uz apelācijas sūdzības iesniedzēju, kas būtībā sēdēja uz diviem krēsliem – nebija piemērojama nedz atkāpe, nedz arī Gāzes direktīvā noteiktais atbrīvojums.

196. Diez vai var apstrīdēt, ka *vienīgi* apelācijas sūdzības iesniedzēja bija tādā stāvoklī, kad tiesību akts tika pieņemts. Nākotnē neviens cits uzņēmums nekad nebūs tādā stāvoklī. Jebkurš cits cauruļvads (kas būvēts pagātnē vai tiks būvēts nākotnē) principā varētu gūt labumu no izņēmuma vai atbrīvojuma.

197. Treškārt, Savienības iestādes ne tikai *apzinājās*, ka saskaņā ar apstrīdēto tiesību aktu apelācijas sūdzības iesniedzēja tiks pakļauta jaunizveidotajam tiesiskajam režīmam, bet arī rikojās *ar nodomu* pakļaut apelācijas sūdzības iesniedzēju šim jaunajam režīmam¹³⁷. Turklāt vēlos norādīt, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja pirmajā instancē ir iesniegusi vairākus dokumentus, nevis Vispārējās tiesas izslēgtos dokumentus, kas liek domāt, ka Savienības gāzes noteikumu paplašināšana uz apelācijas sūdzības iesniedzējas darbībām faktiski bija viens no *galvenajiem* iemesliem (ja ne pats galvenais iemesls), kuru dēļ Savienības iestādes pieņēma apstrīdēto tiesību aktu¹³⁸.

198. Vēlos piebilst, ka tas viss šķiet vispārzināms fakts. Paviršs skatījums uz informāciju presē un akadēmiskajiem rakstiem par apstrīdētā tiesību akta pieņemšanu, šķiet, apstiprina apelācijas sūdzības iesniedzējas argumentu šajā jautājumā. Šajā ziņā man gandrīz nav jānorāda, ka, lai noskaidrotu attiecīgos faktus, Tiesa var balstīties arī uz vispārzināmiem faktiem¹³⁹. Patiesi, taisnīgums bieži tiek attēlots kā akls. Tomēr, vismaz manā atmiņā, šī alegorija ir domāta citādi un tā nenozīmē taisnīgumam neredzēt to, kas ir visiem skaidri acīmredzams.

¹³⁶ Kā ir atzinusi, piemēram, pati Komisija, iesniedzot apstrīdētā tiesību akta priekšlikumu: skat. Eiropas Komisijas faktu lapu "Jautājumi un atbildes par Komisijas priekšlikumu grozīt Gāzes direktīvu (2009/73/EK)", MEMO/17/4422, 2017. gada 8. novembris (atbilde uz 10. jautājumu).

¹³⁷ Skat. tostarp brīvi pieejamus dokumentus: i) Eiropas Komisijas faktu lapu "Jautājumi un atbildes par Komisijas priekšlikumu grozīt Gāzes direktīvu (2009/73/EK)", MEMO/17/4422, 2017. gada 8. novembris (atbildes uz 8.–11. jautājumu), ii) Eiropas Parlamenta jautājumus, atbildi, ko Eiropas Komisijas vārdā sniedzis Ariass Kaņete [*Arias Cañete*] (E-004084/2018(ASW)), 2018. gada 24. septembris, un iii) Eiropas Parlamenta Pētniecības dienesta ziņojumu, Savienības likumdošana procesā, "Kopējie noteikumi gāzes cauruļvadiem, kas ienāk Savienības iekšējā tirgū", 2019. gada 27. maijs, 2. lpp.

¹³⁸ Skat. it īpaši enerģētikas komisāra A. Kaņetes atbildi un iepriekšējā zemsvītras piezīmē minēto Parlamenta ziņojumu. Skat. arī šo secinājumu 43. zemsvītras piezīmē minēto *Bundesnetzagentur* lēmumu.

¹³⁹ Skat., piemēram, spriedumus, 2018. gada 28. februāris, Komisija/*Xinyi PV Products (Anhui) Holdings* (C-301/16 P, EU:C:2018:132, 78. punkts), un 2014. gada 20. marts, Komisija/Lietuva (C-61/12, EU:C:2014:172, 62. punkts).

199. Ceturtkārt, ņemot vērā projekta būvniecības augsto gatavības stadiju un ieguldījumus, ko apelācijas sūdzības iesniedzēja jau bija veikusi apstrīdētā tiesību akta pieņemšanas laikā, ir acīmredzams, ka apstrīdētā tiesību akta pieņemšana liek apelācijas sūdzības iesniedzējai ieviest pamatīgas izmaiņas savā korporatīvajā un finanšu struktūrā un uzņēmējdarbības modelī – tas viss notiek salīdzinoši īsā laikā, jo apstrīdētais tiesību akts bija jātransponē noteiktā termiņā, proti, apmēram desmit mēnešus pēc tā pieņemšanas¹⁴⁰. Tādējādi ir diezgan skaidrs, ka apstrīdētais tiesību akts ne tikai spēj, bet tam arī bija paredzēts *būtiski ietekmēt* apelācijas sūdzības iesniedzējas stāvokli tirgū. Apelācijas sūdzības iesniedzēja ir arī apgalvojusi – ne atbildētāji, ne personas, kas iestājušās lietā pret to neiebilda –, ka apstrīdētais tiesību akts prasīs izmaiņas dažādos nolīgumos, ko tā iepriekš bija noslēgusi, tādējādi ietekmējot jau izveidoto tiesisko stāvokli¹⁴¹.

200. Pamatojoties uz visiem iepriekš minētajiem apsvērumiem, ir grūti paredzēt situāciju, kad, neraugoties uz to, ka apstrīdētais tiesību akts ir vispārēji piemērojams, varētu noteikt skaidrāku un konkrētāku saikni starp apelācijas sūdzības iesniedzējas situāciju un apstrīdēto tiesību aktu. Saistībā ar dažām apelācijas sūdzības iesniedzējas īpatnībām un īpašiem apstākļiem, kas saistīti ar apstrīdētā tiesību akta pieņemšanu, apelācijas sūdzības iesniedzējas stāvokli attiecībā pret šo tiesību aktu var atšķirt no jebkura cita uzņēmuma stāvokļa, uz kuriem attiecas vai attieksies Gāzes direktīvas noteikumi, pamatojoties uz apstrīdēto tiesību aktu.

201. Ņemot vērā iepriekš minēto, secinu, ka apelācijas sūdzības iesniedzējai ir tiešs un individuāls skārums un tā var apstrīdēt apstrīdēto tiesību aktu saskaņā ar LESD 263. panta ceturto daļu.

B. Par prasības pamatotību

202. Prasībā Vispārējā tiesā apelācijas sūdzības iesniedzēja izvirzīja sešus pamatus pret apstrīdēto tiesību aktu.

203. Lai izvērtētu šos pamatus, būtu nepieciešams detalizēts visu procesa dalībnieku izvirzīto tiesību un faktu izvērtējums, ņemot vērā to iesniegtos pierādījumus.

204. Ja pārsūdzētajā rīkojumā šāds vērtējums nav izdarīts, tiesvedības gaita neļauj Tiesai pieņemt galīgo spriedumu šajā lietā.

205. Līdz ar to lieta ir jāatdod Vispārējai tiesai un jāatliek tiesāšanās izdevumi.

VII. Secinājumi

206. Ierosinu Tiesai:

- atcelt 2020. gada 20. maija rīkojumu *Nord Stream 2/Parlaments un Padome* (T-526/19, EU:T:2020:210);
- atzīt *Nord Stream 2 AG* prasību atcelt tiesību aktu par pieņemamu;

¹⁴⁰ Skat. apstrīdētā tiesību akta 2. pantu. Interesanti, ka dalībvalstīm Gāzes direktīvas transponēšanai tika dots aptuveni divreiz vairāk laika (skat. tās 54. pantu) un vēl ilgāks laiks, lai piemērotu nošķiršanas noteikumu (skat. tās 9. pantu).

¹⁴¹ Skat. arī šo secinājumu 96. punktu.

- nodot lietu atpakaļ Vispārējai tiesai, lai tā pieņemtu nolēmumu pēc būtības; un
- piespriest atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.